

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-50035491-431.99-00120539629
Konu : Kanun Teklifi Taslağı

DAĞITIM YERLERİNE

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu 2024 ve 2025 Yılı Eylem Planlarında yer alan “Ticari sırların korunmasına ilişkin mevzuatımızın AB Ticari Sır Direktifi ile uyumlu hale getirilmesi” ve “AB Ticari Sır Direktifine ulusal mevzuat uyumunun sağlanmasına yönelik teknik hazırlık çalışmalarının tamamlanması” başlıklı eylem planında Bakanlığımız sorumlu kurum olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda Bakanlığımızca ticari sırların korunmasına ilişkin mevzuatın Avrupa Birliği Ticari Sır Direktifi ile uyumlu hale getirilmesi amacıyla Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Teklifi Taslağı hazırlanmıştır.

Bu itibarla, bir örneğine ilişikte yer verilen söz konusu Kanun Taslağına ilişkin değerlendirmelerinizin 15.05.2026 tarihine kadar yazılı olarak Bakanlığımıza bildirilmesi hususunda bilgi ve gereğini arz/rica ederim.

Mahmut GÜRCAN
Bakan a.
Bakan Yardımcısı

Ek:

- 1- Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanunu Teklifi Taslağı ve Gerekçesi- Düz Metin (34 sayfa)
- 2- Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanunu Teklifi Taslağı ve Gerekçesi- Tablo (27 sayfa)
- 3- Görüş Bildirim Formu (1 sayfa)

Dağıtım:

Adalet Bakanlığına
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına
Dışişleri Bakanlığına
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına
Gençlik ve Spor Bakanlığına

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: C8A42FF0-C437-4C91-8A69-1A3B8500D156

Adres: Dumlupınar Bulvarı No:151 B Blok 06800 Çankaya/ANKARA

Telefon No: 0312 449 49 93 Faks No: 0312 449 48 86

e-Posta: b.dikmelik@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi:

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Ayrıntılı bilgi için: BİHTER DİKMELİK AKÖZ

Ticaret Uzmanı

Telefon No: 0312 449 49 93

Hazine ve Maliye Bakanlığına
İçişleri Bakanlığına
Kültür ve Turizm Bakanlığına
Millî Eğitim Bakanlığına
Millî Savunma Bakanlığına
Sağlık Bakanlığına
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına
Tarım ve Orman Bakanlığına
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna
Rekabet Kurumuna
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna
Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna
Kamu İhale Kurumuna
Kişisel Verileri Koruma Kurumuna
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna
Nükleer Düzenleme Kurumuna
Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna
Sermaye Piyasası Kuruluna
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına
Gelir İdaresi Başkanlığına
Dış Ekonomik İlişkiler Kuruluna
Türk Patent ve Marka Kurumuna
Türk Standartları Enstitüsüne
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna
Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumuna
Yükseköğretim Kuruluna
Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneğine
Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneğine
Uluslararası Yatırımcılar Derneğine
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığına
Savunma Sanayii Başkanlığına
Türkiye Bankalar Birliğine
Türkiye Barolar Birliğine
Türkiye İhracatçılar Meclisine
Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonuna
Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonuna
Türkiye Katılım Bankaları Birliğine
Türkiye Noterler Birliğine
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine
Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğine

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: C8A42FF0-C437-4C91-8A69-1A3B8500D156
Adres: Dumlupınar Bulvarı No:151 B Blok 06800 Çankaya/ANKARA
Telefon No: 0312 449 49 93 Faks No: 0312 449 48 86
e-Posta: b.dikmelik@ticaret.gov.tr
İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr
KEP Adresi:

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Ayrıntılı bilgi için:
BİHTER DİKMELİK AKÖZ
Ticaret Uzmanı
Telefon No: 0312 449 49 93

TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; ticari sırrın tanımını ve kapsamını belirlemek, ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesini önlemek, bunlara ilişkin yaptırımları düzenlemek ve ticari sır sahibinin haklarının korunmasını sağlamaktır.

(2) Diğer kanunlardaki özel düzenlemeler dışında ticari sırra ilişkin bu Kanun hükümleri uygulanır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Ticari sır: Aynı ya da benzer alanda faaliyet gösteren kişiler tarafından bütünü veya bu bütünün bileşenleri yahut bileşenlerin bir araya geliş şekli ve düzeni bakımından bilinmeyen, kolayca erişilemeyen, gizli kalmasında sahibinin meşru menfaati bulunan, gizli olduğu için ticari değeri olan, sahibi tarafından içinde bulunulan koşullara uygun ve makul yöntemler aracılığıyla gizli kalması için gerekli tedbirler alınmış olan bilgiyi,

b) Ticari sır sahibi: Ticari sırra hukuka uygun olarak malik olan ve tasarruf yetkisini elinde bulunduran herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,

c) İhlal eden: Ticari sırrı hukuka aykırı olarak; elde eden, kullanan veya ifşa eden gerçek veya tüzel kişiyi,

ç) İhlal eden ürün: Tasarımı, özellikleri, işleyişi, üretim süreci veya pazarlaması, hukuka aykırı olarak elde edilen, kullanılan veya ifşa edilen ticari sırlardan önemli ölçüde yararlanılarak sağlanan mal ve hizmeti,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Elde Etme, Kullanma, İfşa Etme ve İstisnalar

Hukuka uygun elde etme, kullanma, ifşa etme

MADDE 3- (1) Bir ticari sırrın;

- a) Ticari sır sahibinin rızasına dayanılarak,
 - b) Bağımsız keşif veya yaratımla,
 - c) Elde edilmesini, kullanımını veya ifşasını engelleyen veya sınırlandıran hiçbir kanuni veya sözleşmesel yükümlülük altında bulunmayan kimseden hukuka uygun bir yolla elde edilmiş ya da kamuya açık hale gelmiş bir mal veya hizmetin gözlemlenmesi, incelenmesi, analiz edilmesi, test edilmesi veya parçalarına ayrılmasıyla,
 - ç) İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak,
 - d) Çalışan ve çalışan temsilcileri ile ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin kanuni veya sözleşmesel hakkının kullanılması yoluyla,
- elde edilmesi hukuka uygundur.

(2) Birinci fıkra kapsamında hukuka uygun olarak elde edilen ticari sırrın, elde eden tarafından kanuni veya sözleşmesel bir engel olmaksızın kullanılması veya ifşası da hukuka uygundur.

Hukuka aykırı elde etme, kullanma, ifşa etme

MADDE 4- (1) Bir ticari sırrın;

a) Ticari sır sahibinin yasal kontrolü altında bulunan ve ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik veriye yetkisiz olarak erişim sağlanması, el konulması ya da bunların kopyalanması yoluyla,

b) İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına aykırı olarak, elde edilmesi hukuka aykırıdır.

(2) Ticari sırrın;

a) Hukuka aykırı olarak elde edilmesi suretiyle,

b) Gizlilik anlaşması veya ifşa etmeme yükümlülüğüne aykırı olarak,

c) Kullanımını sınırlandırmaya yönelik sözleşme ya da başka bir yükümlülüğün ihlal edilmesi suretiyle,

kullanımı veya ifşası hukuka aykırıdır.

(3) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiği, kullanıldığı veya ifşa edildiği biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa, bu sırrın ihlal edenden elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi de hukuka aykırıdır.

(4) İhlal eden ürünlerin üretilmesi, piyasaya sunulması ya da bu amaçlarla ithal edilmesi, ihraç edilmesi veya depolanması durumlarında bu tür faaliyetleri yürüten kişi tarafından ürünün ihlal eden ürün olduğu biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa bu tür faaliyetler de ticari sırrın hukuka aykırı kullanımı sayılır.

İstisnalar

MADDE 5- (1) Ticari sırrın;

- a) Genel kamu menfaatinin korunması amacıyla hareket edilmiş olması koşuluyla hukuka aykırı faaliyetlerin ortaya çıkarılması için,
- b) Düşünceyi açıklama ve yayma, basın ve bilgi edinme hürriyeti çerçevesinde,
- c) Çalışanların, çalışan temsilcilerine yasal mevzuat uyarınca görevlerini meşru bir şekilde yerine getirmeleri amacıyla ve bu görevlerin yerine getirilmesi için gerekli olması koşuluyla bilgi vermeleri halinde,
- ç) Kanunlarda tanınan meşru bir menfaatin korunması için, elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hukuka aykırılık teşkil etmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ticari Sır Sahibinin Hakları ve Bunların Korunması

Ticari sır sahibinin hakları

MADDE 6- (1) Ticari sır sahibi, ticari sırlarının hukuka aykırı olarak elde edilmesinin, kullanılmasının veya ifşa edilmesinin önlenmesini veya bu eylemler sonucu meydana gelen zararın tazminini isteme hakkına sahiptir.

İhtiyati tedbir

MADDE 7- (1) Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiği, kullanıldığı, ifşa edildiği iddiasıyla veya yakın bir elde etme, kullanma veya ifşa etme tehlikesinin varlığı sebebiyle, mahkeme talep halinde, bu Kanun ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca ihtiyati tedbir kararı verebilir.

(2) Ticari sır sahibinin mevcut durumunun korunması amacıyla 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tedbirlerin yanı sıra mahkeme,

- a) Ticari sırrın veya ticari sır olduğu iddia edilen bilginin kullanımının ve ifşasının geçici olarak yasaklanması,
- b) İhlal eden ürünlerin üretiminin, piyasaya arzının, kullanımının yasaklanması veya bu amaçlarla ithalinin, ihracının ve depolanmasının yasaklanması,
- c) İhlal eden ürünlerin piyasaya girişinin veya tedavülünün engellenmesi amacıyla; bu ürünlere geçici olarak el konulması ve yargılama sonuna kadar yediemine tevdi edilmesi,

ç) Ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının geçici olarak erişime engellenmesi, şifrelenmesi veya el konulması,

yönünde karar verebilir.

(3) 6100 sayılı Kanununun 395 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, mahkeme ticari sırrı veya sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin, ticari sır sahibinin muhtemel zararının tazminine yetecek düzeyde bir teminat göstermesi şartıyla, söz konusu bilgiyi kullanmaya devam etmesine de karar verebilir. Ancak mahkeme, ticari sır olduğu iddia edilen bilginin teminat karşılığında ifşa edilmesine izin veremez.

İhtiyati tedbir talebi

MADDE 8- (1) İhtiyati tedbir talebinde bulunulması halinde mahkemeye, 6100 sayılı Kanununun 390 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen dilekçeye ilave olarak talep sahibi tarafından,

a) Bir ticari sırrın mevcut olduğu,

b) Ticari sırrın sahibi olduğu,

c) Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmiş, kullanılıyor veya ifşa ediliyor olduğu ya da ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi tehlikesinin mevcut olduğu,

hususlarını yaklaşık olarak ispat edebilecek delillerin sunulması gerekir.

(2) Mahkeme ihtiyati tedbir talebini değerlendirirken uygun gördüğü diğer her türlü koşula ek olarak,

a) Ticari sırrın değeri ve diğer özelliklerini,

b) Ticari sırrı korumak için sır sahibinin almış olduğu önlemleri,

c) İhlal eden olduğu iddia edilen tarafın ticari sırrı elde etme, kullanma ve ifşa etme eylemlerine yönelik iradesini,

ç) Ticari sırrın hukuka aykırı kullanımı veya ifşasının yaratacağı veya yarattığı etkiyi,

d) Tarafların meşru menfaatlerini ve ihtiyati tedbir talebinin kabulü veya reddinin taraflarda yaratacağı etkiyi,

e) Üçüncü kişilerin meşru menfaatlerini,

f) Kamu yararını,

g) Temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınmasını,

dikkate alır.

(3) İhtiyati tedbir ile korunması talep edilen bilginin, ticari sır niteliğinde olmadığı veya ihlal edene atfedilemeyecek sebeplerden dolayı aleni hale geldiği tespit edilirse, mahkeme ihtiyati tedbir talebini reddeder veya mevcut tedbirin kaldırılmasına karar verir. 6100 sayılı Kanunun 396 ncı maddesi hükmü saklıdır.

Davalar

MADDE 9- (1) Ticari sır sahibi görevli ve yetkili mahkemeden;

a) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edildiğinin, kullanıldığının ve ifşa edilip edilmediğinin tespitini,

b) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edilmesinin, kullanılmasının ve ifşa edilmesinin, ihlal eden ürünlerin üretilmesinin, piyasaya sunulmasının veya kullanılmasının ya da ithal edilmesinin, ihraç edilmesinin veya depolanmasının yasaklanmasını; piyasaya sunulmuşsa bunların toplatılmasını, ihlal niteliğinden yoksun bırakılmasını veya imha edilmesini,

c) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi sonucunda meydana gelen hukuka aykırı durumun ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasını; bu durum yanlış veya yanıltıcı beyanlarla meydana gelmişse bu beyanların düzeltilmesi ve ihlalin önlenmesi için zorunlu olduğu takdirde bu durumun meydana gelmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,

ç) Ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belgenin, nesnenin, materyalin, maddenin ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının imha edilmesini veya uygun olduğu durumlarda, bunların tamamının veya bir kısmının kendisine teslim edilmesini,

talep edebilir.

(2) Davalı tarafın,

a) Bilginin ticari sır niteliğinde olduğunu bilmediği veya bu bilgileri elde ettiği kişinin ihlal eden konumunda olduğunu bilmediği veya bilmesinin mümkün olmadığı,

b) Birinci fıkrada sayılan yaptırımlara tabi tutulması halinde orantısız ölçüde zarar edebileceği, hallerde mahkeme, ticari sır sahibinin menfaatlerinin korunması kaydıyla, birinci fıkrada sayılan yaptırımlar yerine tazminat ödenmesine karar verebilir.

(3) 8 inci maddenin ikinci fıkrası, mahkemece bu madde kapsamında yapılacak değerlendirmelerde de uygulanır.

Tazminat

MADDE 10- (1) Ticari sır sahibi, bu Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında sayılan istemler dışında ihlal edenden zararlarının giderimi amacıyla görevli ve yetkili mahkemeden maddi ve manevi tazminat talebinde de bulunabilir.

(2) Tazminat tutarı ticari sır sahibinin uğradığı kazanç kaybı dahil olmak üzere her türlü olumsuz ekonomik etkiler ile ihlal edenin haksız kullanım dolayısıyla elde ettiği kazançlar esas alınarak belirlenir.

(3) İkinci fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla, tazminat, asgari olarak ticari sırrın kullanılması karşılığında makul bir ödemeye karşılık gelen bir tutarda belirlenir.

Yargılama sürecinde ticari sırların korunması

MADDE 11- (1) 6100 sayılı Kanunun 249 uncu maddesi dahil olmak üzere bir bilgi, ticari sır olduğu iddiasıyla mahkemeye karşı gizli tutulamaz. Ancak yargılamanın herhangi bir aşamasında bir bilginin ticari sır niteliğini haiz olduğunun taraflardan biri tarafından ileri sürüldüğü hallerde, hâkim tarafından bu bilginin ticari sır niteliğini haiz olduğu hususunda kanaat oluşması durumunda bunun tamamen veya kısmen gizli tutulması amacıyla gerekli tedbirler alınır. Hâkim dava dosyasına giren ticari sır olduğu iddia edilen veya ticari sır niteliğindeki bilgilerin özel olarak muhafazasına ve özellikle taraf vekilleri dışındaki avukatların 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 46 ncı maddesinde tanınan yetkileri kullanmamasına karar verebilir.

(2) Mahkeme ticari sırrın doğrudan sunularak görüşüleceği duruşmaya sınırlı sayıda kişinin katılmasına karar verebilir. Duruşmaya katılacak kişilerin kapsamı belirlenirken, ticari sırrın gizli kalmasında ticari sır sahibinin üstün menfaati ile tarafların adil yargılanma hakkı gözetilir. Her halükârda mahkeme, davanın taraflarının ve taraflar vekille temsil ediliyorsa vekillerinin duruşmaya katılımlarını ticari sır nedeniyle engelleyemez.

(3) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, mahkeme ve diğer adliye personeli, davanın tarafları, taraf vekilleri, tanık, bilirkişi ve benzeri diğer kişiler dâhil olmak üzere, yargılama veya çekişmesiz yargı işine katılan herkes öğrendiği ticari sırrı kullanmamakla ve ifşa etmemekle yükümlüdür.

(4) Mahkemece, ticari sır niteliğini haiz olduğu ileri sürülen ve hakkında gerekli tedbirler alınan bir bilginin, ticari sır niteliğinde olmadığına veya aleni hale gelerek ticari sır niteliğini kaybetmiş olduğuna sonradan karar verilmesi halinde üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülük kendiliğinden sona erer.

(5) Ticari sır veya ticari sırra ilişkin bilgiler içeren mahkeme tutanakları, kararlar ve yargılamada üretilen diğer her türlü belge, üçüncü kişilerle ancak bu bilgiler çıkarılmış veya ticari sırrın gizliliğini koruyacak biçimde paylaşılabilir.

(6) Bu Kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda 6100 sayılı Kanun, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Mahkeme kararının ilanı

MADDE 12- (1) Mahkemece, taraflardan birinin talebi üzerine ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesine ilişkin davalarda kesinleşmiş kararın kısmen veya tamamen ilan edilmesine karar verilebilir. Mahkeme, yayımlanacak ilanın içeriğinde ticari sır veya ticari sırra ilişkin bilgilerin yer almaması için gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla yapılacak giderler ihlalin varlığı halinde ihlal eden tarafça karşılanır.

(2) Mahkemece verilecek kararda;

a) Ticari sırrın değeri,

b) İhlal edenin ticari sırrın elde edilmesinde, kullanılmasında veya ifşasında tutumu ve bu eylemlerine devam etme olasılığı,

c) Ticari sırrın hukuka aykırı kullanımının veya ifşa edilmesinin sonuçları ve ticari sır sahibine etkisi,

ç) Davanın, tarafların özel hayatı ve itibarına etkisi, dikkate alınır.

(3) İlanın şeklini ve kapsamını mahkeme belirler.

Sırların talep edilebileceği haller

MADDE 13- (1) Bu Kanun kapsamına giren sırlar;

a) Mahkemeler ile Cumhuriyet başsavcılıklarınca yürütülen tahkikat, kovuşturma ve soruşturmalarda,

b) Malî veya idari konularda Devlet adına yapılan denetim faaliyetlerinde,

c) Diğer kanunlarda gösterilen hallerde, yazılı olarak talep edilebilir.

(2) Bu maddenin (b) ve (c) bentleri uyarınca sırların verilmesini talep eden kamu kurum veya kuruluşlarının, talep nedenini ve yetkisinin dayanağını bildirmesi zorunludur.

(3) Bu Kanun kapsamındaki sırların gizliliğine ilişkin karşılıklılık esası öngören uluslararası antlaşma hükümleri saklıdır.

Sırların verilmesi yükümlülüğü

MADDE 14- (1) Bu Kanun kapsamında bulunan ticari sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

(2) Malî veya idari konularda yürütülen denetim faaliyetlerinde ise ticari sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, yapılan görevle doğrudan bağlantılı ve talebin amacıyla sınırlı olmak ve yürütülen faaliyet açısından zorunluluk bulunmak kaydıyla sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

Ticari sırları saklama, kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü

MADDE 15- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri ve diğer kişiler, bu sırları kanunen yetkili mercilerden başkasına ifşa edemez, veremez ve kendisi veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanamazlar. Bu yükümlülük, bilgi ve belgelerin sır niteliği devam ettiği sürece görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(2) Bu Kanun kapsamında verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri, öğrendikleri veya talep ettikleri sırlarla ilgili bilgi ve belgelerin korunmasını sağlamak amacıyla her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

Ceza hükümleri

MADDE 16- (1) Fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde;

a) Ticari sırrı hukuka aykırı olarak elde edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

b) Ticari sırrı hukuka aykırı olarak kullanan veya ifşa edenler iki yıldan dört yıla kadar hapis ve yirmi beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

c) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini bilen veya bilmesi gereken kişinin, bu sırrı ihlal edenden elde etmesi halinde iki yıldan dört yıla kadar hapis ve yirmi beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

ç) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini bilen veya bilmesi gereken kişinin, bu sırrı kullanması veya ifşa etmesi halinde üç yıldan beş yıla kadar hapis ve otuz bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

d) İhlal eden ürünleri üreten, piyasaya sunan ya da bu amaçlarla ithal eden, ihraç eden veya depolayan kişiler, söz konusu ürünün ihlal eden ürün olduğunu biliyorsa ya da bilmesi gerekiyorsa bu durumda bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

e) 14 üncü madde uyarınca sırların verilmesi yükümlülüğüne aykırı davrananlar bir yıldan iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

f) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği elde ettiği ticari sırrı hukuka aykırı olarak kullanan veya ifşa edenler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesi hükümleri uyarınca cezalandırılır.

Görevli ve yetkili mahkeme

MADDE 17- (1) Bu Kanunda düzenlenen ticari sırlara ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir hüküm bulunmadıkça asliye ticaret mahkemesidir.

(2) Yetkili mahkeme, aksine bir hüküm bulunmadıkça ticari sır sahibinin yerleşim yeri mahkemesidir.

(3) Bu Kanununun 16 ncı maddesinde düzenlenen suçlara ilişkin görevli ve yetkili mahkeme, 23/3/2005 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun ceza mahkemelerinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerine göre belirlenir.

Zamanaşımı

MADDE 18- (1) Bu Kanuna ilişkin talepler, ticari sır sahibinin ihlal eden kişiyi ve ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini öğrenmesinden itibaren bir yıl, her halükârda hukuka aykırı olarak elde etme, kullanma veya ifşa eylemlerinin gerçekleşmesinden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Yetki

MADDE 19- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz ekonomisi; bilim insanlarımızın, tacirlerimizin, girişimcilerimizin, esnafımızın ve tüm vatandaşlarımızın katkılarıyla istikrarlı bir şekilde büyümekte, aynı zamanda küresel ekonomiyle giderek daha güçlü bir bütünleşme sergilemektedir. Nitekim toplam mal ve hizmet ticaretimizin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yıllar itibarıyla değişiklik göstermekle birlikte %50-60 aralığında seyretmektedir. Bu durum, ülkemizin küresel ticaret ağlarına güçlü şekilde entegre olduğunu ve üretim, lojistik ve hizmet sektörleri bakımından uluslararası değer zincirleriyle yüksek düzeyde bağlantı içinde bulunduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, içinde bulunduğumuz dönemde küresel ticaret ve yatırım ortamı giderek daha öngörülemeyen bir nitelik kazanmaktadır. Ticaret politikalarındaki artan korumacılık eğilimleri, jeopolitik gelişmeler ve teknolojik dönüşümün hızlanması, uluslararası ticaret kurallarının yeniden şekillendiği bir döneme işaret etmektedir. Bu süreç bir yandan yeni iş birliği fırsatları sunarken; diğer yandan yeni risk alanlarını ve rekabet dinamiklerini de beraberinde getirmektedir.

Özellikle tedarik zincirlerinin her geçen gün daha fazla veri odaklı hale gelmesi; lojistik, üretim, finansman ve ticaret süreçlerinin dijital platformlar üzerinden yürütülmesini hızlandırmaktadır. Bu yeni dönemde, arz zincirleri bakımından birbirine bağlı ekonomiler arasında dijital alanda iş birliğinin geliştirilmesi ve dijital entegrasyonun güçlendirilmesi önemli bir fırsat alanı olarak öne çıkmaktadır. Ancak söz konusu entegrasyonun sürdürülebilir olabilmesi, ülkeler arasında tesis edilecek güçlü bir güven altyapısına bağlıdır.

Söz konusu güvenin temelini ise siber güvenlik ve veri koruma alanındaki sağlam ve uyumlu hukuki çerçeveler oluşturmaktadır. Teknolojik altyapının ötesinde, ülkelerin veri güvenliği ve veri koruması bakımından benzer düzeyde hukuki koruma sağlayan sistemler oluşturması ve bu sistemlerin karşılıklı olarak tanınması önem taşımaktadır.

Zira uluslararası veri akışlarının önemli bir bölümü kişisel veriler ile ticari ve endüstriyel verilerden oluşmaktadır. Bu nedenle, uluslararası dijital entegrasyonun sağlanabilmesi için ülkelerin kendi şirketlerinin ve vatandaşlarının verilerinin yurt dışında yeterli düzeyde korunduğundan emin olması ve aynı zamanda karşı ülkelere veri koruma standartlarının güvenilir olduğu yönünde güçlü bir güvence sunması gerekmektedir.

Dolayısıyla, dijital ticaretin ve veri temelli değer zincirlerinin hızla geliştiği günümüz küresel ekonomisinde hukuki güven, dijital entegrasyonun ön koşulu haline gelmektedir. Güvenilir veri koruma rejimleri ve karşılıklı tanıma mekanizmaları, ülkeler arasında yalnızca veri akışını değil, aynı zamanda yatırım, inovasyon ve yüksek katma değerli hizmet ticaretini de teşvik eden stratejik araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu çerçevede, en büyük ticaret ve yatırım ortağımız olan Avrupa Birliği ile dijital entegrasyon, Türkiye-AB Gümrük Birliğinin kazanımlarının korunması ve mevcut entegrasyon düzeyinin daha da ileri taşınması açısından stratejik öncelik haline gelmekte; ülkemiz için önemli fırsatlar barındırmaktadır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği'ni tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı, mevzuat uyumunu Gümrük Birliği'nin etkin işleyişinin temel unsurlarından biri olarak tanımlamış ve bu doğrultuda uyuma dayalı bir pazar bütünleşmesi perspektifi ortaya koymuştur. Bu kapsamda, Türk mallarının AB pazarında serbest dolaşımının sağlanması, mevzuattan doğan hakların etkin bir şekilde kullanılabilmesi ve ihracatçılarımızın AB'de yerleşik firmalarla eşit rekabet koşullarına sahip olabilmesi için ulusal mevzuatımızın AB mevzuatıyla uyumlu hale getirilmesi önem arz etmektedir.

AB'nin eşyanın serbest dolaşımına ilişkin ürün mevzuatı, sadece ürün güvenliğini düzenlemekle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve döngüsellik gibi politikalar kapsamında üretim, tedarik, pazara giriş ve tüketim aşamalarının da takibi ve doğrulanmasına yönelik bazı yatay mekanizmalar da içermektedir. Bahse konu mekanizmalar; veri tabanları, bildirim portalları ya da mevzuatın uygulanmasına yönelik merkezi idari yapılanmalar olarak kurgulanabilmektedir.

Nitekim AB'nin Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi kapsamında hayata geçirilen Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü ile başta bataryalar olmak üzere otomotiv, tekstil ve elektronik gibi pek çok ürün için Dijital Ürün Pasaportu (Digital Product Passport-DPP) uygulamasının kullanılmasını öngörmektedir. Bu çerçevede, DPP kapsamında bir dijital kayıt sistemi oluşturulması ve kapsama dahil olan ürünlerin AB pazarına arz edilmesi durumunda dijital pasaportların bu kayıt sisteminde yer alması planlanmaktadır. Söz konusu uygulama, içeriğinde ticari sırları da barındırabilen AB veri tabanlarına ve dijital sistemlere ülkemizin erişim sağlamasını gerektirmektedir. Benzer şekilde, yoğun ihracat gerçekleştirdiğimiz ve enerji etiketlemesi gerektiren başta beyaz eşya ve makine olmak üzere çok sayıda ürün grubunda söz konusu enerji yeterliliklerinin gösterildiği ve enerji verimliliğine ilişkin kullanılan teknoloji bilgilerinin girildiği EPREL veri tabanına da ülkemizin üye olması ve şirketlerimizin bu veri tabanına doğrudan erişimi gerekmektedir. Söz konusu erişimin sağlanması ihracatçılarımızın AB'de bir yasal temsilci bulundurmadan ve ticari sırlarını başka bir şirketle paylaşmak zorunda kalmadan AB pazarına ihracat yapmasına olanak sağlayacak ve sonrasında üçüncü ülke pazarlarına ihracatta da önemli avantajlar yaratacaktır. EPREL veri tabanına üye olabilmemiz için de ülkemizde ticari sırların AB ile aynı seviyede korunuyor olması beklenmektedir.

Ayrıca son dönemde milli güvenliği de tehdit eden olaylar sonrasında AB pazarına sunulacak tüm ürün ve entegre dijital unsurların AB siber güvenlik ve yapay zekâ standartlarına uyumu AB tarafından şart koşulmuştur. Bu yolla, AB pazarında ürün ve tüketici güvenliğinin yanı sıra AB'nin veri güvenliği ve siber güvenliğinin de güvence altına alınması amaçlanmaktadır. İhracatçıların söz konusu yüksek standartlara uyumunun teyit edilebilmesi mevcut durumda AB'de kurulu onaylanmış kuruluşlar tarafından yapılabilmekte olup bu durumda AB'ye ihracat yapan tüm üreticilerimizin ürün tasarım bilgileri ve siber güvenlik bilgilerini AB'de kurulu bir yapıya sunmaları zorunlu hale gelmektedir. Ayrıca, ürünlerin standartları sağladığına yönelik onay süreçleri, AB'ye ihracatımızın %36'sını gerçekleştiren KOBİ'lerimiz başta olmak üzere üretici ve ihracatçılarımız için ilave zaman ve maliyet yükleri yaratmakta ve önemli ihracat sektörlerinde rekabetçiliğimizi olumsuz etkileyebilmektedir.

Oysaki, Gümrük Birliği'nin hukuki çerçevesi, ülkemizde kurulu onaylanmış kuruluşların da ürünlerle ilgili her türlü uyum değerlendirmesi yapmasına imkân vermektedir. Ancak bunun için AB tarafının "ticari sırların korunması" noktasında kendisiyle aynı seviyede hukuki koruma olduğunu teyit etmesi gerekmektedir. Esasen bu teyit, ürün güvenliğinin yanı sıra siber güvenlik risklerinin tespiti ve yönetimi bağlamında ülkemize de önemli düzeyde veri sağlayacaktır.

Bunun yanı sıra, gerekli kayıt, belgelendirme, uygunluk değerlendirmesi ve test faaliyetlerinin ülkemizde gerçekleştirilmesi, hem ülkemiz ihracatçılarının AB'de yerleşik bir temsilciye ve ilave kaynak aktarımına ihtiyaç duymaksızın AB pazarına ürün arz edebilmesine hem de AB pazarına girmek isteyen diğer ülke ihracatçılarına da uygunluk değerlendirmesi hizmeti verilerek bu sayede ilave hizmet ihracatı yapılmasına imkân verecektir.

Ayrıca, ticaretin kolaylaştırılması açısından gümrüklerin dijitalleştirilmesi de ülkeler arasında veri/bilgi paylaşımını mecbur kılmaktadır. AB'ye hızlı ve az maliyetli ihracat yapılabilmesi bakımından önem arz eden bir diğer husus da ülkemiz ile AB gümrükleri arasında dijital entegrasyonun sağlanmasıdır. Ülkemizin AB ile yürüteceği dijital entegrasyon çalışmalarının başta Türkî Cumhuriyetler ve Kafkaslar ile Orta Doğu/Körfez coğrafyası ile ticaretin kolaylaştırılması ve dijital bağlantısallık çalışmalarına da örnek oluşturacağı düşünülmektedir. Bu açıdan önümüzdeki dönemde dijital anlamda gündeme gelecek her türlü entegrasyon modeli için ticari sırların belirli bir standartta korunması ve muhatap ülkeler ile bu koruma güvencesini taahhüt eden uluslararası düzenlemeler gerekli olacaktır.

AB'nin dijital düzenlemelerine uyum, ülkemizin siber güvenliği ve tüketici güvenliğinin yanı sıra ülkemiz pazarının ithalata karşı daha etkin enstrümanlarla korunmasını sağlayacak; standartları karşılamadığı için AB pazarına giremeyen ürünlerin ülkemiz pazarına yönlendirilmesi riskini ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla konunun ihracat ve ithalat politikalarının her ikisine de faydalı olacağı bakış açısıyla bir arada değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

AB'nin ticari sırlara ilişkin 2016/943/AB sayılı Yönergesinin uyumlaştırılması, ülkemizde de ticari sırların AB standartlarında korunmasına yönelik müstakil bir kanun olması, yukarıda bahsedilen boyutları ile ülkemizin uluslararası ticaret politikalarına, dijital ticaretin gelişmesine ve en nihayetinde 450 milyon nüfusa sahip AB'nin veri havuzuna erişim gibi ileriye dönük inovasyon ve yapay zekâ politikalarımıza destek verecek bir enstrüman olabilecektir.

Esasen, ülkemizde ticari sırların korunmasına yönelik mevzuat çerçevesi, farklı kanunlar ve ikincil düzenlemeler kapsamında ele alınmakta olup halihazırda dağınık bir yapı içinde bulunmaktadır. Bu kapsamda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemeler altında işçi ile işveren arasındaki rekabet yasağına ilişkin düzenlemeler (444 ilâ 447 nci maddeler) ticari sırların korunması açısından sıklıkla gündeme gelmektedir. Yine Türk Borçlar Kanunu'nda vekalet sözleşmesinde vekilin sadakat ve özen borcuna ilişkin 506 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü, müvekkile ilişkin öğrenilen her türlü sırlarla birlikte ticari sırları da saklama yükümlülüğünü içermektedir. Avukatlık sözleşmesi ve mali müşavirlik sözleşmesi gibi özel nitelikli vekalet ilişkisi arz eden sözleşmeler yönünden sır saklama

yükümlülüğünün ilgili kanunlar ile meslek ve etik kurallarına ilişkin ikincil düzenlemelerde özel olarak düzenlendiği de görülmektedir (Örneğin; 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 36 ncı maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarınının 37 nci maddesi, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 43 üncü maddesi, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacıkları Etik İlkelerin 12 ilâ 15 inci maddeleri). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 55 inci maddesinde, hem üretim ve iş sırlarının hukuka aykırı olarak ifşa etme ve değerlendirme eylemleri, hem de işçileri, vekilleri ve diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin ve müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye ve ele geçirmeye yöneltme eylemleri ayrı ayrı haksız rekabet halleri olarak düzenlenmektedir (55 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin üç numaralı alt bendi ile aynı fıkranın (d) bendi). İşçinin üretim ve iş sırlarını kendi yararına kullanmama ve başkalarına açıklamama yükümlülüğü, yine hizmet sözleşmesi ile bağlantılı olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 396 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında ayrıca düzenlenmektedir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde işçinin işverenin meslek sırlarını ortaya atması yasaklanmaktadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesinde ticari sır, bankacılık sırrı ve müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeleri yetkisiz kişilere verme veya ifşa etme eylemi cezai yaptırıma bağlanmaktadır.

Bununla birlikte, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda özellikle anonim ve limited şirketlerde sırların korunmasına ilişkin özel nitelikli bazı hükümler de mevcuttur. Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin şirketin ticari sırlarını koruma yükümlülüğü, 369 uncu maddesi ile düzenlenen özen ve bağlılık yükümlülüğü kapsamında mevcuttur. Bağımsız denetime tabi şirketler açısından denetçinin öğrendiği sırları saklama yükümlülüğü ise 404 üncü maddesi hükmü ile özel olarak düzenlenmiştir. Bu yükümlülük, pay sahibinin bilgi alma ve özel denetçi atanmasını isteme hakkı kapsamında atanan özel denetçiler yönünden de caridir (441 inci maddesinin beşinci fıkrası). Bilgi alma hakkının şirket sırlarının açıklanacağı gerekçesiyle reddedilebilmesine ilişkin hüküm de (437 nci maddesinin üçüncü fıkrası), ticari sırların korunmasına yöneliktir. Bu hükümler dışında, denetim elemanları ve mahkemeler gibi, anonim şirketin ticari defterlerini ve belgelerini görevi dolayısıyla inceleyen kişilerin bu incelemeler kapsamında öğrendikleri sırları saklama yükümlülüğü de ayrıca düzenlenmiştir (527 nci maddesi). Bu hükme aykırı davranışların Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesine göre cezalandırılacağı da ayrıca düzenlenmiştir (562 nci maddesinin yedinci fıkrası).

Limited şirketlerde ise şirket sırlarını koruma yükümlülüğü, anonim şirketlerde olduğu gibi yönetim organına yönelik değil, doğrudan ortaklara yönelik olarak öngörülmüştür (613 üncü maddesinin birinci fıkrası). Yine, ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında elde edeceği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanma tehlikesinin varlığı halinde, bu hakkın müdürlerce engellenebileceği ve genel kurulun bu konuda bir karar vereceği düzenlenmiştir (614 üncü maddesinin ikinci fıkrası). Anonim şirketler bakımından bağımsız denetçinin ve özel denetçinin sır saklama yükümlülüğü ile görevi nedeniyle defter ve belgeleri inceleyenlerin sır saklama yükümlülüğü, yapılan atıflar uyarınca limited şirketler yönünden de uygulanmaktadır (610 uncu ve 635 inci maddeleri).

Ülkemiz hukukunda ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ile buralarda çalışan memurlar ile kamu görevlilerinin ticari sırları korumaya ilişkin yükümlülükleri de mevcuttur. 4982 sayılı

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca, ticari sır olarak nitelenen bilgi ve belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğu düzenlenmektedir (23 üncü maddesi). 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 25 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, Kurul üyeleri ile personelinin görevleri sırasında öğrendikleri ticari sırları ifşa etmeme ve kendileri veya başkaları menfaatine kullanmama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Kurul kararlarının ticari sırları ifşa etmeyecek şekilde yayınlanacağı da öngörülmektedir (53 üncü maddesinin ikinci fıkrası). Benzer şekilde, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 73 üncü maddesinin birinci fıkrası da; Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personelinin görevleri sırasında öğrendikleri bankalar, ortaklıkları ve müşterilerine ait sırları yetkili olanlardan başkalarına açıklamayacaklarını ve kendileri veya başkaları yararına kullanamayacaklarını düzenlemektedir.

Oluşması zihinsel ve fiziksel mesaiyi gerektiren ürün, eser, mal, hizmet gibi değerlerin korunmasını isteme hakkı sahibinin en doğal hakkı olmaktadır ve bu hak patent, marka, tasarım gibi sınai mülkiyet hakları üzerinden korunabilmektedir. Ancak oluşturulan değer yaratım sürecindeki bilgi ve birikimin sır olarak kalmasını tercih ederek bu tür koruma yollarına başvurmayanlar ya da bir fikri mülkiyet hakkı kapsamına girmemekle birlikte korunmasında sahibinin meşru menfaati bulunan bazı gizli bilgiler de gündeme gelebilmektedir. Örneğin, dijital teknolojiler kapsamında saklanması önem arz eden algoritma ve kaynak kodları gibi bilgiler patent, marka sayılmamakta, dolayısıyla yeterince korunamamaktadır. Ticari sır olarak ifade edilen bu değerler özel koruma ve saklama yöntemleriyle muhafaza edilmektedir. Bu önlemlere rağmen ticari rekabetin hızla arttığı günümüzde rakipler arasında ticari sırların elde edilmesine yönelik girişimler olmakta ve sırların hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesi, kullanılması ve ifşası durumları yaşanmaktadır.

Dünya ekonomisindeki büyümeye paralel olarak, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte ticari mahiyetteki sırların yapısı ve sayısında da ciddi manada bir artış yaşanmaktadır. Bu değişim doğrultusunda, geçmişten günümüze kadar gerek ulusal ve bölgesel gerekse uluslararası girişimler, ticari sırlara ve bu sırların korunmasına yönelik yeni bir bakış açısı ortaya koyma girişimlerinde bulunmaktadır.

Kurucu üyeleri arasında ülkemizin de bulunduğu Dünya Ticaret Örgütü'nün kuruluşu esnasında 1995 yılında kurucu anlaşmaya ek olarak kabul edilen ve ülkemizin de 2000 yılından itibaren tarafı bulunduğu Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPS) bu girişimlerin en önemlilerinden biridir. Anlaşmayla, telif hakları, markalar, coğrafi işaretler, tasarımlar, patentler ve entegre devre topografyaları gibi fikri ve sınai mülkiyet hakları ile birlikte, ticari sır işaret ettiği kabul edilen, açıklanmamış bilginin korunması (protection of undisclosed information) düzenlenmektedir. TRIPS Anlaşması'nın 39 uncu maddesinin ikinci fıkrası açıklanmamış bilgiyi, (a) bir bütün olarak veya bileşenlerinin kesin konfigürasyonu ve birleşimi açısından, normalde söz konusu bilgi türüyle ilgilenen çevrelerdeki kişiler tarafından genel olarak bilinmemesi veya bu kişiler tarafından kolayca erişilmemesi anlamında gizli olan, (b) gizli olduğundan ticari değeri olan, ve (c) bilgiyi hukuka uygun olarak kontrol eden kişi tarafından, bu bilginin gizli tutulması için gerekli koşullar altında makul adımların atılmış olduğu bilgi olarak tanımlamaktadır. Yine aynı hüküm uyarınca, böyle bir bilgiye sahip olan gerçek ve tüzel

kişilerin rızaları olmaksızın ve dürüst ticari uygulamalara aykırı olarak bu bilginin başkalarına ifşa edilmesini (disclosed), elde edilmesini (acquired) ya da kullanılmasını (used) yasaklamaktadır.

Ticari sırlara yönelik bir diğer girişim ise Avrupa Birliğinde (AB), 8 Haziran 2016 tarihinde yürürlüğe giren İfşa Edilmemiş Teknik Bilgi ve Ticari Bilgilerin (Ticari Sırlar) Hukuka Aykırı Yollardan Elde Edilmesi, Kullanılması ve İfşa Edilmesine Karşı Korunmasına İlişkin 2016/943/AB sayılı Yönergesidir. Bu Yönerge, TRIPS hükümlerine oldukça benzer bir ticari sır tanımı ile birlikte, ticari sırların hukuka aykırı ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine ilişkin hükümler içermektedir. Yönergeyle hukuka aykırı ve hukuka uygun eylemlerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, ticari sırların korunmasına ilişkin özel davalar, ihtiyati tedbirler, tazminat davalarında zararın hesaplanmasına ilişkin özel düzenlemeler, yargı kararlarının yayınlanması ve yargılama esnasında ticari sırların korunmasına ve zamanaşımına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. İlerleyen yıllarda üye devletler, 2016/943/AB sayılı Yönergeye uygun olarak ticari sırların korunmasına ilişkin kendi iç hukuklarında düzenlemeler hayata geçirmiştir. Üye ülkelerden bazıları söz konusu yönergeye uyum sürecinde yasal düzenlemelerini müstakil kanunla, bazıları ise mevcut olan başka kanunlara (örneğin ticaret kanunu, sınai mülkiyet kanunu, haksız rekabet kanunu, vb.) hüküm eklenmesi suretiyle yerine getirmiştir.

Ülkemiz hukukunda ticari sırlara yönelik farklı kanun ve alt düzenlemelerde çeşitli hükümler bulunmasına karşın, ticari sırrı doğrudan kapsamlı bir şekilde tanımlayan, ticari sırların korunmasına yönelik farklı koruma ve tedbir mekanizmaları öngören bir mevzuat bulunmamaktadır. Ticari sırların korunmasının ulusal ve uluslararası ticaretin devamı için bir ön koşul olduğu günümüzde, söz konusu eksikliğin giderilmesi bir zaruret hâli yaratmıştır. Bu ihtiyaç, ticari sırra yönelik ülkemiz mevzuatı ile 2016/943/AB sayılı Yönerge esas alınarak ve bu Yönergeye göre ortaya konulmuş olan Avrupa'daki çeşitli ülke düzenlemeleri göz önünde bulundurularak ülkemizin de taraf olduğu TRIPS hükümlerine uygun bir ticari sır tanımının yapıldığı, ticari sırların hukuka uygun ve hukuka aykırı şekillerde elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine ilişkin hallerin açık bir şekilde düzenlendiği, ticari sırların etkili bir şekilde korunabilmesi için özel dava ve ihtiyati tedbir süreçlerine yer verildiği, yargılama faaliyetleri esnasında dava dosyalarına delil olarak ya da başka bir şekilde giren ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgelerin etkin korunmasının sağlandığı düzenlemeleri içeren müstakil bir kanunla karşılanabilecektir. Böylelikle ulusal mevzuatımızda dağınık halde bulunan ticari sır konusunun yeknesak bir hale getirilmesi, hem ticari sır sahiplerinin güvenini artırarak daha fazla yenilikçi girişimlerde bulunulmasını hem de yabancı yatırımcıların ülkemizdeki yatırımlarını artırmalarını sağlayacaktır.

Kanun, yirmi bir maddeden ve dört bölümden oluşmaktadır. Kanunun ilk iki maddesi başlangıç hükümlerine dair Birinci Bölümü teşkil etmekte olup, bu kısımda kanunun amaç ve kapsamı ile kanunda geçen tanımlar düzenlenmektedir. Kanunun üçüncü ila beşinci maddeleri elde etme, kullanma, ifşa etme ve istisnalara ilişkin İkinci Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde, ticari sırrın hukuka uygun ve hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması, ifşa edilmesi ve bu eylemlerin istisnalarına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Kanunun altıncı ilâ

on birinci maddeleri ticari sır sahibinin hakları ve bunların korunmasına ilişkin Üçüncü Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde ihtiyati tedbirler, davalar, tazminat talepleri ve yargılama esnasında ticari sırların korunmasına ilişkin usul hükümleri yer almaktadır. Kanunun on ikinci ilâ yirmi birinci maddeleri çeşitli ve son hükümleri içeren Dördüncü Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde yargı kararlarının yayımlanması, sırların kamu kurumlarınca talep edilmesi, verme yükümlülüğü ve sırrı öğrenen kişiler yönünden saklama, kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü ile birlikte, ceza hükümleri, zamanaşımı hükmü, görevli ve yetkili mahkemeye ilişkin hüküm ile Bakanlığın yetkisine ilişkin hüküm ve yürürlük ve yürütme maddeleri yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Amaç ve kapsam maddesidir. Bilgi toplumunun yarattığı ekonomik, teknolojik ilerlemelerle birlikte ticari sırların yapısı ve sayısında artış yaşanmaktadır. Bu artışın sağlıklı bir şekilde devam etmesi, bunun olumlu bir ekonomik değere dönüşebilmesi için ticari sırların etkili ve etkin bir şekilde korunması gerekmektedir. Bu ihtiyacın giderilmesi için bu Kanunla, ticari sırrın kapsamlı bir şekilde tanımlanması, elde etme, kullanma ve ifşa müesseselerinin ele alınması, sır sahibinin haklarının belirlenmesi ve korumaya ilişkin mekanizmaların öngörülmesi amaçlanmaktadır.

Ticari sırlara ilişkin kural olarak bu Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmele ticari sırlara yönelik özel düzenlemelerde yer verilen hükümler saklı tutulmuş ve öncelikle burada yer alan hükümlerin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin, banka sırrı, müşteri sırrı gibi bilgilerin temel itibariyle 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve diğer ilgili mevzuat kapsamında düzenlenmesi sebebiyle bu hususlarda öncelikli olarak özel kanunun uygulanması ancak burada boşluk olan hallerde uygun düşüyorsa bu Kanun hükümlerinin uygulanması gündeme gelmelidir.

MADDE 2 – Madde Kanunda geçen dört terimi tanımlamaktadır. Bunlar ticari sır, ticari sır sahibi, ihlal eden ve ihlal eden üründür.

Ticari sır tanımı: Ticari sır tanımında TRIPS Anlaşması'nın 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen açıklanmamış bilgi (*undisclosed information*) tanımı ile yine bu tanımdan etkilenmiş olan 2016/943/AB sayılı Yönerge'nin 2 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen ticari sır tanımı esas alınmıştır. Tanımın merkez kavramı bilgidir. Ticari sır, ticari değere sahip ve gizli özel bir bilgi türüdür. Anılan Yönerge ile bağlantılı olarak çeşitli Avrupa Birliği üye devletlerinde yürürlüğe giren düzenlemelerdeki tanımlar da (Örneğin; Almanya Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası, Fransız Ticaret Kanununun 151-1 inci maddesi, İngiltere Ticari Sırlar Yönetmeliğinin 2 nci maddesi vb.) büyük ölçüde benzer niteliktedir. Teknolojide ve sınai uygulamalarda yaşanabilecek gelişmeler göz önünde bulundurularak, sayma usulüyle yapılan tanımlar bilinçli olarak tercih edilmemiştir. Zira gelecekte hangi bilgilerin işletmeler açısından ticari sır teşkil edebileceğinin şu anda tespit edilebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, TRIPS ve 2016/943/AB sayılı Yönergede kabul edilen üç unsurlu, çerçeve ve kapsayıcı tanımın hukukumuz açısından da kabul edilmesi uygun görülmüştür.

Bu unsurlardan birincisi bilginin sır teşkil etmesi unsurudur. Buna göre sırrın hiç kimse tarafından bilinmemesi gibi bir esas aranmamaktadır. Ancak faaliyet gösterilen sektörde bilinmeme, kolayca erişilememe ve gizli kalmasında sahibinin meşru menfaatinin bulunması unsurları yeterli görülmüştür. Bu anlamda mutlak anlamda gizlilik değil, nispi gizlilik aranmaktadır.

Ayrıca ticari sırrın bir ürünün bütününe ilişkin olabileceği gibi, yalnızca bileşenlerinin bir kısmına ilişkin olabileceği de kabul edilmiştir. Hatta hiçbir bileşende gizli bir unsur bulunmasa dahi, bileşenlerin bir araya geliş şekli ve düzeninin, yani bileşenlerin oluşturduğu kompozisyonun da ticari sır teşkil etmesi mümkündür. Burada önemli olan ürünün bütününe, bileşenlerinin bir kısmına yahut bileşenlerinin bir araya geliş şekli ve düzenine ilişkin olarak, ilgili alanda faaliyet gösteren kişiler tarafından bilinmeyen nispi gizli bir bilginin mevcut olmasıdır.

İkinci unsur ticari değer ve meşru menfaate ilişkin unsurdur. Buna göre bir bilginin ticari sır teşkil edebilmesi için bilginin gizli olması sebebiyle ticari değeri olmalıdır. Bu değer korunması ise sır sahibinin meşru menfaatidir. Bu unsur ticari sırrı, işletme uhdesinde bulunabilecek kişisel sır, ailevi sır, mesleki sır gibi ticari değeri olmayan ancak sır teşkil eden diğer gizli bilgi çeşitlerinden ayırır. Bununla birlikte, farklı nitelikte bir sırrın aynı zamanda ticari değeri varsa ve bu değer sırrın gizliliğinden kaynaklanıyorsa, ayrıca bunun ticari sır teşkil etmesi de mümkündür. Örneğin, bir meslek sırrı aynı zamanda ticari değeri haizse hem meslek sırrı hem de ticari sır teşkil edebilir. Keza, özellikle savunma sanayi gibi alanlarda faaliyet gösteren firmaların işletmeleri nezdindeki bazı bilgilerin aynı zamanda hem askeri sır ve devlet sırrı, hem de ticari sır teşkil etmesi mümkündür.

Nihayet üçüncü unsur bilgiyi sır olarak koruma iradesinin varlığı ve ortaya konulmasıdır. Buna göre sır sahibi, bilginin gizli kalması için gerekli olan uygun ve makul tedbirleri almış olmalıdır. Bu unsur sırrın niteliğine göre farklılık gösterebilir. Örneğin ticari sır teşkil eden kimyasal bir formülün yazılı olduğu kağıtların işletmenin kasasında veya kilitli dolaplarda saklanması, dijital ortamda bulunan ve ticari sır teşkil eden bilginin bulunduğu dosyanın herkes tarafından kolayca erişilemeyecek şekilde şifrelenmiş olması, niteliği gereği işletmenin çalışanlarıyla paylaşılması gereken ticari sırların bu çalışanlarca ifşa edilmemesi veya çalışanın işyerinden ayrıldıktan sonra rakip işyeriyle bu sırları paylaşmaması için çalışanlarla ifşa etmeme (non disclosure agreement – NDA) ve rekabet etmeme (non competition agreement – NCA) anlaşmalarının imzalanmış olması gibi farklı şekillerde sır sahibinin sırrı koruma iradesi ortaya çıkabilir.

Bu çerçevede sayılan bu unsurları taşıması halinde iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, malî, iktisadî, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, mal veya hammadde kaynakları, imalatının teknik özellikleri, fiyatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağırları, izne tâbi veya tâbi olmayan sözleşme bağlantılarına ilişkin bilgi ve belgeler, müşteri listesi, üretim usulü, teknik bilgi, pazarlama stratejileri, formül, veri ve algoritma gibi dijital alanda rekabet avantajı sağlayan unsurlar, üretim tekniği, teknik buluşlar, stratejik planlar, plan ve projeler, fiyat ve stok bilgileri, kredi kaynakları, işletmenin maliyet yapısı ve kârlılığı, çalışanların maaş tutarları gibi bilgilerin ticari sır kapsamında sayılması mümkündür.

Şüphesiz yukarıda listelenen bilgiler, bu Kanunun uygulanması bakımından da yargı uygulamalarında esas alınabilecek niteliktedir. Ancak bir bilginin, ticari sır teşkil edip etmediği konusunda kategorik olarak listeleme şeklindeki bir yaklaşımın doğru olmadığı değerlendirilmekte, somut olayın özelliklerine göre bir olayda ticari sır teşkil eden bilginin başka bir olayda ticari sır teşkil etmeyebileceği unutulmamalıdır. Nitekim yukarıda sayılan bazı unsurlar, kimi faaliyet alanları ve sektörler yönünden nispi gizlilik şartını sağlarken, başka faaliyet alanları ve sektörler yönünden sağlamayabilir. Bu nedenle, bir bilginin ticari sır teşkil edip etmediği belirlenirken, mutlaka kanuni tanımda yer alan üç unsuru sağlayıp sağlamadığının her somut olay nezdinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ticari sır sahibi tanımı: Ticari sır sahibi, ticari sırı hukuka uygun olarak sahip olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar ticari sırlara tacirlerin ve diğer ticari faaliyet gösteren kişilerin sahip olması esas olsa da, her türlü gerçek ve tüzel kişinin ticari sır sahibi olabileceği esas kabul edilmiştir.

Nitekim henüz ticari faaliyete başlamamış, dolayısıyla tacir veya esnaf olmayan, ancak keşif veya başka yollarla bazı ticari sırlar elde etmiş ve bunları gelecekte ticari faaliyetleri kapsamında ticari işletmesinde veya esnaf işletmesinde kullanmayı planlayan kişinin ticari sırları da korunur.

İhlal eden tanımı: İhlal eden, ticari sırrı hukuka aykırı olarak elde eden, kullanan veya ifşa eden gerçek veya tüzel kişidir. İhlal eden tanımında ticari sırı dair üç ihlal fiili mevcuttur. Bunlar elde etme (acquisition), kullanma (use) ve ifşa etme (disclosure) şeklindedir.

Elde etme, hukuka aykırı bir şekilde sır olarak saklanmakta olan bilgiye ulaşmayı ve bilgiye vakıf olmayı ifade eder.

Kullanma, hukuka uygun veya aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırrın, hukuka aykırı ve yetkisiz bir biçimde kullanılması ve bu ticari sırdan menfaat sağlanmasıdır.

İfşa etme, hukuka uygun veya aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırrın, hukuka aykırı bir şekilde üçüncü bir kişiyle, birden fazla kişiyle veya genel olarak kamuyla paylaşılmasıdır. İfşa etme fiili sonucunda alenileşme ifşanın zorunlu unsuru değildir. Hukuka aykırı olarak üçüncü kişilerle paylaşım sonucunda sır alenileşmemiş, yani gayrimuayyen sayıda kişi tarafından bilinir hale gelmemiş olsa dahi ifşa etme gerçekleşmiş olur.

İhlal eden ürün tanımı: Karşılaştırmalı hukukta, genellikle ihlal eden mal (infringing good) kavramının kabul edildiği görülmektedir. Bununla birlikte, bazı ülkelerde ihlal eden mal kavramı yerine ihlal eden ürün (infringing product, rechtsverletzendes Produkt) kavramının kullanılması sebebiyle yalnızca malların değil, hizmetlerin de içerikleri itibarıyla ticari sırları ihlal edebileceği değerlendirildiğinden, kapsam bilinçli olarak mal şeklinde değil hem malları hem de hizmetleri kapsamak üzere ürün şeklinde belirlenmiştir.

MADDE 3 – Maddenin birinci fıkrası ile ticari sırrın hukuka uygun bir şekilde elde edilmesi halleri sayılmıştır. Bu sayıma göre; ticari sır sahibinin rızasıyla, bağımsız bir şekilde yapılan çalışmalara bağlı olarak keşif veya yaratımla, bir mal veya hizmetin gözlemlenmesi, incelenmesi, analiz edilmesi, test edilmesi veya parçalarına ayrılmasıyla, çalışan ve çalışan temsilcileri ile ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin kanuni veya sözleşmesel hakkının kullanılmasıyla ve son olarak ilgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak elde edilen ticari sırlar hukuka uygun bir edinimdir.

Sayılan bu haller birbirlerinden bağımsızdır. Bu sebeple hukuka uygun edinim durumunun tespitinde, sayılan bu hallerin hepsinin veya birkaçının bir arada bulunmasının aranmaması, en azından bir halin varlığı ile bu halin kendine özgü şartlarının göz önünde bulundurulması gerekir. Aşağıda yer verilen açıklamalar bu hallerin anlaşılması ve yorumlanması bakımından yol gösterici olabilir ancak ticari sırların mahiyetinin her geçen gün değiştiği ve öngörülmesi mümkün olmayan ihlal yollarının ortaya çıktığı günümüzde bu açıklamalar tek başına yeterli olmayabilir. Ancak sayılan bu hallerin açıklamalarının yargı kararları ve öğretinin çalışmalarıyla birlikte genişlemesi beklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan ticari sır sahibinin rızası, yazılı veya yazılı olmayan açık bir beyan veya irade göstergesi ile ortaya konulabilir. İspatı mümkün sözlü bir beyan veya taraflar arasında imza altına alınmış bir sözleşme ticari sır sahibinin rızasını gösterir. Yazılı irade beyanları bakımından resmi şekil şartı aranmamak gerekir. Ortak bir amaç için bir araya gelen şirketlerin bu amacı gerçekleştirmek için sahip oldukları ticari sırları bir sözleşme çerçevesinde birbirleriyle paylaşmaları açık rızanın en net örneğini oluşturur. Böylesi bir sözleşme ticari sırrı kullananın hukuka uygun edinimini ortaya koyar.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde bağımsız keşif ve yaratım hali hukuka uygun edinim olarak sayılmıştır. Burada ticari sır sahibinden bağımsız, ondan ayrı olarak özel bir çalışma durumu önem arz etmektedir. Bu duruma verilebilecek en özel örnek farklı ülkelerde veya farklı şehirlerde yaşayan girişimcilerin aynı veya çok benzer mal veya hizmeti aynı ticari sırra dayanarak birbirlerinden habersiz ve bağımsız olarak üretebiliyor olmalarıdır. Ticari sırrı oluşturan öğeler belli bir çalışma neticesinde meydana gelmektedir ve birbirinden bağımsız kişilerce aynı ticari sırrın oluşturulması imkân dâhilindedir. Bu tür durumlarda karşılıklı veya tek taraflı olarak ticari sırrın ihlali konusu gündeme gelebilir. Böylesi bir ihlal iddiası durumunda iddia sahibinin öncelikle bu sırra vakıf olduğunu ispatlaması ve karşı tarafın bu sırrı hukuka aykırı olarak elde ettiğini delilleriyle birlikte ortaya koyması beklenir. Karşı tarafın ise ticari sırrı ediniminin bağımsız bir çalışmanın eseri olduğu savını öne sürmesi en doğal yoldur. Bu halde, mahkemece iddialar ve savunmalar incelenerek bilirkişi marifetiyle ihlale konu ticari sırrın bağımsız bir keşif ve yaratım süreciyle elde edilip edilmediği hususunun tespiti gerekir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde tersine mühendislik durumu hukuka uygun bir edinim olarak sayılmıştır. Ancak tersine mühendislik savı tek başına hukuka uygun edinimi göstermesi bakımından yeterli değildir. Örneğin henüz piyasaya sürülmemiş ve gizlilik altında tasarımına devam edilen bir mal veya hizmetin çeşitli kanallarla çalınması veya çalışanların ayartılmasıyla elde edilerek tersine mühendisliğe tabi tutularak ticari sırrın elde edilmesi hukuka uygun bir edinim olarak kabul edilemez. Tersine mühendisliğin hukuka uygun bir edinim olarak kabul görmesi için mühendislik konusu olan mal veya hizmetin elde edilmesi, kullanımı veya ifşasını engelleyen veya sınırlandıran hiçbir kanuni veya sözleşmesel yükümlülük altında bulunmayan kimseden hukuka uygun bir yolla elde edilmiş olması ya da kamuya açık hale gelmesi gerekir.

Maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde ise ilgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak ticari sırrın edinimi hukuka uygun edinim olarak sayılmıştır. Ticari sırrların ve bunların ihlali durumlarının kendine özgü yapıları bulunur. Bu sebeple ticari sırrın edinim koşulları ile bunun dürüstlük kuralına uygun olup olmadığının tespitinin kriterlerle belirlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, dürüstlük kuralı ile ticari sırrın edinildiği koşulların içeriğinin öğretilde belirleneceği ve yargı kararlarıyla açıklık kazanacağı şüphesizdir.

Maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde çalışan, çalışan temsilcileri, ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin ticari sır edinimleri düzenlenmiştir. Sayılan bu kişilerin, ticari sır sahibi gerçek veya tüzel kişiyle olan hukuki statüleri ve ilişkileri sebebiyle ticari sırlara temas etme ve bunlara vakıf olma durumları bulunmaktadır. Bu sebeple bunların ticari sırları edinim hallerinin doğal olarak hukuka uygun bir edinim olarak görülür. Ancak bu hukuki statü ve

ilişkilere sahip olunması tek başına yeterli olmaz; bunun için ayrıca sırrın ediniminin kanuni ve sözleşmesel hakkın kullanılmasına bağlı olması gerekir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise hukuka uygun olarak elde edilen ticari sırrın, elde eden tarafından kanuni veya sözleşmesel bir engel olmaksızın kullanılmasına veya ifşasına cevaz verilmektedir. Buna göre birinci fıkra sayılan hukuka uygun elde etme hallerinin kullanma ve ifşa edebilmeye de yansımaları için ayrıca kanuni ve sözleşmesel bir engelin bulunmaması gerekir.

MADDE 4 – Madde ile ticari sırların hukuka aykırı edinim, kullanılma ve ifşa edilmeleri halleri ile bu hallerin istisnası sayılan durumlar düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sır sahibinin yasal kontrolü altındaki ticari sırların, hukuka aykırı erişimle, el konulmayla ya da kopyalamayla elde edilmesi ticari sırların hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesidir. Ticari sırların hukuka aykırı elde edilmesi bilgi sistemlerine yetkisiz erişim, bilgi hırsızlığı, sanayi casusluğu gibi fiillerle yapılmakta ve bu fiiller genellikle cezai yaptırımları olan suçlarla birlikte gerçekleşmektedir. Bu fıkroda da hukuka aykırılığı meydana getiren ve en sık rastlanan üç fiil üzerinden düzenleme yapılmıştır. Ancak ticari sırların mahiyetinin her geçen gün değiştiği ve öngörülmesi mümkün olmayan elde etme yollarının ortaya çıktığı günümüzde hukuka aykırılığı meydana getiren fiilleri, sayma yoluyla düzenlemek mümkün olmayacağı gibi fıkroda sayılanlarla da sınırlı tutmak doğru olmayacaktır. Zamanla sayılan fiillerden farklı bir fiille karşılaşılması ihtimal dâhilindedir. Bu ihtimalin gerçekleştiği durumda elde etmenin hukuka aykırı olup olmadığı, ticari sırrın sahibinin yasal olarak kontrolü altında olup olmadığı ve elde etme fiilinin hukuka uygun olup olmadığına bakılarak değerlendirilmelidir.

İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına aykırı olarak ticari sırrın elde edilmesi de hukuka aykırı elde etme olarak sayılmıştır.

Ticari sırların ve bunların hukuka aykırı yollarla elde edilme durumlarının kendine özgü yapıları bulunur. Bu sebeple ticari sırrın edinim koşulları ile bunun dürüstlük kuralına uygun olup olmadığının tespitinin kriterlerle belirlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, dürüstlük kuralı ile ticari sır edinildiği koşulların içeriğinin öğretice belirleneceği ve yargı kararlarıyla daha da açıklık kazanacağı şüphesizdir.

İkinci fıkra: Hukuka aykırı kullanma ve ifşa durumları sayılmıştır. Buna göre; birinci fıkra çerçevesinde hukuka aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırların kullanılması ve ifşası da hukuka aykırıdır. Bu kapsamda örneğin bilgi sistemlerine yetkisiz erişim marifetiyle hukuka aykırı bir şekilde kaynak kodlarının çalınması hukuka aykırı elde etme durumunu

yaratır. Bu kaynak kodun kullanılarak yazılım oluşturulması veya geliştirilmesi halinde hukuka aykırı kullanım suçu da meydana gelir. Bu durumda hem hukuka aykırı elde etme hem de kullanma suçu doğar.

Yine ticari sırrın, gizlilik anlaşması veya ifşa etmeme yükümlülüğü çerçevesinde korunduğu, kullanımını sınırlandırmaya yönelik sözleşme ya da başka bir yükümlülüğün bulunduğu hallerde sözleşme veya yükümlülüğün ihlali suretiyle kullanma veya ifşa durumu hukuka aykırı kabul olunur. Örneğin konsorsiyum içinde bulunan ve ticari sırlarını birbirleriyle paylaşan şirketlerin aralarında düzenlediği gizlilik anlaşmasına rağmen taraflardan birinin sözleşmeye aykırı bir şekilde ticari sırları farklı iş düzeninde kullanması ticari sırrın hukuka aykırı kullanımını doğurur. Bir başka örnekte işverenle çalışanlar arasında düzenlenen sözleşmede ticari sırların ifşa edilmemesi yönelik bir düzenleme bulunmasına karşın çalışanın söz konusu ticari sırları rakipler veya üçüncü taraflara açıklaması hukuka aykırı ifşa olarak değerlendirilir.

Üçüncü fıkra: Hukuka aykırı elde etme, kullanma veya ifşa fiillerinde herhangi bir rol üstlenmemelerine rağmen sonradan ticari sırrı ihlal eden üçüncü kişilerin sorumluluğu düzenlenmiştir. Buradaki sorumluluk söz konusu ihlalleri bilme durumu üzerine kurguludur. Şayet üçüncü bir taraf ticari sır niteliğindeki bir bilgiyi, hukuka aykırı olarak elde edenden, kullandıktan veya ifşa edenden bu durumu bilerek elde ediyorsa bu kişinin fiili de hukuka aykırı elde etme olarak değerlendirilir. Üçüncü taraf bu durumdan habersiz ve iyi niyetle hareket ederek bu bilgiye sahip oluyorsa kendisi nezdinde bir hukuka aykırılıktan bahsedilemez. Ancak bazı durumlarda bilmeme karinesi yeterli olamaz. Örneğin dünya genelinde bilinirliği bulunan bir markanın formülünü gizleyerek ürettiği bir ürün veya hizmetin formülünün ya da know-how'ının hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesi ve elde eden tarafından üçüncü bir tarafla bunların paylaşılarak kullanılması durumunda üçüncü tarafın bilmeme ve iyi niyet savı hukuka aykırı kullanma fiilini ortadan kaldırmayacaktır.

Dördüncü fıkra: Ticari sırların hukuka aykırı kullanımını fiili ve bu fiili gerçekleştirenlerin kapsamı bu fıkra ile genişletilmektedir. Buna göre; ihlal eden ürünlerin üretilmesi, piyasaya sunulması ya da bu amaçlarla ithal edilmesi, ihraç edilmesi veya depolanması durumlarında bu tür faaliyetleri yürüten kişi tarafından ürünün ihlal eden ürün olduğu biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa bu tür faaliyetler de ticari sırrın hukuka aykırı kullanımını sayılmaktadır. Buradaki sorumluluk kişinin ihlal eden ürün olma durumunu bilme durumu üzerine kurguludur. Bilme durumuna yönelik üçüncü fıkrada yer verilen açıklamalar burası için de geçerlidir.

MADDE 5 – Madde ile ticari sırların elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi durumlarında hukuka aykırılık yaratmayacak haller AB düzenlemelerine paralel olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda; genel kamu menfaatinin korunması amacıyla hareket edilmiş olması koşuluyla yasa dışı faaliyetlerin ortaya çıkarılması amacıyla, çalışanların, çalışan temsilcilerine yasal mevzuat uyarınca görevlerini meşru bir şekilde yerine getirmeleri amacıyla ve bu görevlerin yerine getirilmesi için gerekli olması koşuluyla bilgi vermeleri amacıyla veya düşünceyi açıklama ve yayma, basın ve bilgi edinme hürriyeti çerçevesinde ya da kanunlarda tanınan meşru bir menfaatin korunması için hareket edilmesi halinde ticari sırrın elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hukuka aykırılık teşkil etmeyecektir.

MADDE 6 – Madde ile bu Kanunun amacıyla bağlantılı olarak ticari sır sahibinin ticari sırlarının korunması için önlemler alabilmesi ve ticari sırlarının hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesinden doğan zararlarının telafi edilebilmesi amacıyla çeşitli çözüm yollarına başvurma hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu maddede bahsi geçen tedbir, usul ve çözüm yollarına Kanunun 7 nci ilâ 11 inci maddelerinde yer verilmiş olup, bu yollar ticari sır sahibinin ihtiyati tedbir isteminde bulunma, dava açma ve tazminat hakkı olarak düzenlenmiştir.

MADDE 7 – Maddede ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hallerinde ticari sır sahibinin talebi üzerine mahkemece verilebilecek ihtiyati tedbir ve diğer tedbir kararları düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiğini, kullanıldığını, ifşa edildiğini veya yakın bir elde etme, kullanma ve ifşa etme tehlikesinin var olduğunu ileri süren sır sahibinin talep etmesi halinde, mahkeme tarafından hem bu Kanunda yer alan özel düzenlemeler çerçevesinde hem de ihtiyati tedbire ilişkin genel hükümleri içeren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde inceleme yapılarak ihtiyati tedbir kararı verilebilir. İhtiyati tedbir kararı verilebilmesi için, ihtiyati tedbire esas olan bir hakkın varlığı ve bir ihtiyati tedbir sebebinin bulunması gerekmektedir.

İkinci fıkra: Fıkroda, mahkemece 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verilebilmesinin yanı sıra, bu fıkra ile özel olarak düzenlenen ticari sırrın veya ticari sır olduğu iddia edilen bilginin kullanımı ve ifşasının yasaklanması, ihlal eden ürünlerin piyasaya arzının ve kullanımının yasaklanması veya bu

amaçlarla ithalinin, ihracının ve depolanmasının yasaklanması, ihlal eden ürünlerin piyasaya girişinin veya tedavülünün engellenmesi amacıyla el konulması, ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının geçici olarak erişime engellenmesi, şifrelenmesi veya el konulması yönünde tedbirlere de karar verebileceği düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: 6100 sayılı Kanunun 395 inci maddesi uyarınca aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen veya hakkında bu tedbir kararı uygulanan kişi mahkemece kabul edilecek teminatı gösterdiği takdirde, mahkemece duruma göre tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verilebilmekle birlikte, bu fıkra ile getirilen düzenleme gereğince ticari sırrı veya sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin ticari sır sahibinin muhtemel zararının tazminine yetecek düzeyde mahkemece belirlenecek olan teminatı göstermesi halinde edildiği bilgiyi mahkeme kararıyla kullanmaya devam edebilmesine olanak tanınmıştır. Bu şekilde aleyhine tedbir kararı verilen kişi mahkemeden, hem teminat karşılığı tedbirin kaldırılmasını veya değiştirilmesini, hem de ticari sır sahibinin muhtemel zararını karşılamak suretiyle ticari sır olduğu iddia edilen bilgiyi kullanmaya devam etmesi yönünde karar verilmesini isteyebilecektir. Muhtemel zarar, ileride bir olgunun gerçekleşmesi halinde, ortaya çıkma ihtimali bulunan kayıplar olarak tanımlanabilecektir. Burada muhtemel zararı ve tazmin edilecek tutarı belirleme yetkisi mahkemeye aittir. Ancak ticari sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin teminat karşılığı bilgiyi kullanmaya devam etmesine karar verilen hallerde, bu bilgiyi üçüncü kişilere ifşa etmesine izin verecek şekilde bir ihtiyati tedbir kararı alınmaz.

MADDE 8 – Maddede ticari sır sahibinin talebi üzerine ihtiyati tedbir kararının verilebilmesi için mahkemece yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gereken hususlar ve mahkemece talep sahibinden ilave delil talep edilebileceği düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: 6100 sayılı Kanunun 390 ıncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ihtiyati tedbir talebinde bulunulması halinde kural olarak tedbir talep eden taraf, öncelikle tedbir istemine ilişkin dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını “yaklaşık ispat” ölçüsünde yasal delillerle ispat etmek zorundadır. Yaklaşık ispat kuralında mahkemece iddianın büyük oranda doğru olduğu kabul edilmekle birlikte, aksinin de mümkün olabileceği gözetilmektedir. Ticari sır ilişkisi ihtiyati tedbir incelemesine ilişkin olarak düzenlenen bu fıkra ile ise, mahkemenin ihtiyati tedbire karar verebilmek için ihtiyaç duyması halinde ticari sırrın mevcut olduğu, ticari sırrın sahibi olduğu, ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmiş, kullanılıyor veya ifşa ediliyor

olduğu ya da ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi tehlikesinin mevcut olduğu hususlarında ikna edici deliller sunulmasına karar verebilmesine imkân tanınmıştır.

İkinci fıkra: Fıkroda mahkemenin ihtiyati tedbir talebini değerlendirirken gözetmekle yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: Fıkra ile mahkemece ihtiyati tedbir talebi üzerine yapılan inceleme neticesinde, bu tedbir ile korunması talep edilen bilginin ticari sır niteliğinde olmadığı veya ihlal edene atfedilemeyecek sebeplerden dolayı aleni hale geldiğinin tespiti halinde, mahkemece ihtiyati tedbir talebinin reddine ve uygulanmış olan mevcut bir tedbir var ise bu tedbirin kaldırılmasına karar verilebilmesine olanak tanınmıştır.

MADDE 9 – Madde ile ticari sırları ihlal edilenin görevli ve yetkili mahkemeden talepte bulunabileceği hususlar, ihlal edeni gözetilen haller ile dava görülürken mahkemenin bakmakla yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sır sahibinin, ticari sırlarının ihlal edildiği iddiası ile açacağı davada görevli ve yetkili mahkemeden talep edebileceği hususlar sayılmıştır. Açılacak davada ticari sır sahibi, ihlalin tespitini, önlenmesini, ihlal eden ürünlere yönelik imha dâhil olmak üzere tedbirlerin alınmasını, ihlal nedeniyle oluşan maddi durumun kaldırılması ile bu durumun meydana gelmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını, ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği unsurların tamamen ve kısmen imhasını veya teslimini talep edebilir. Sayılan bu hususlardan yalnızca bir veya birkaçı talep edilebileceği gibi somut olayın niteliğine göre tüm hususlar bir arada olacak şekilde talepte de bulunulabilir.

İkinci fıkra: Ticari sırların önemine binaen bu maddenin birinci fıkrasında ağır tedbirler öngörülmüştür. Bu tedbirlerin ihlal edenin durumuna bakılmaksızın doğrudan her halde uygulanması hakkaniyete ve ölçülülüğe uygun olmayabilir. Ticari sır sahiplerinin haklarını koruyucu tedbirlerle birlikte ihlale sebep olan tarafın durumunu ihmal etmeyen hükümlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu fıkra ile bu ihtiyacın giderilmesi adına ticari sır sahibinin menfaatleri göz ardı edilmeksizin bir denge kurulmak istenmektedir. Buna göre; ihlal edenin, ticari sır ihlalini bilmeme veya bilememe halinin mevcut olması veya birinci fıkroda öngörülen tedbirlerin uygulanması durumunda aşırı veya orantısız zarar edebilmesine sebebiyet verilebilmesi ihtimali durumunda birinci fıkroda öngörülen tedbirler yerine ihlal edenin tazminat ödemesine karar verilebilir. Ancak bu karar verilirken ticari sır sahibinin menfaati hiçbir koşulda ihmal edilemez.

Üçüncü fıkra: Fıkroda mahkemenin davayı görürken gözetmekle yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

MADDE 10 – Maddede zarar ve tazminatın belirlenmesine ilişkin esaslar tespit edilmiştir.

Birinci fıkra: Tazminat talebi, ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanımı ve ifşası sonucunda bir zarar doğmuşsa 9 uncu maddede düzenlenen taleplerle birlikte veya müstakil olarak ileri sürülebilecek bir taleptir. Ticari sırrın hukuka aykırı olarak saldırıya uğraması durumunda maddi zarara ek olarak manevi zarar da doğabileceği kabul edilmiş, bu minvalde ticari sır sahibine manevi tazminat davası ikame etme imkânı da tanınmıştır. Bununla birlikte, manevi tazminat şartlarının oluşup oluşmadığı belirlenirken genel hükümlere göre hareket edilmesi gerekir.

İkinci fıkra: Maddenin ikinci fıkrasında, tazminatın hesaplanmasına ilişkin bazı temel dayanak noktaları belirlenmiştir. Buna göre, ticari sır sahibinin uğradığı kazanç kaybı yani zarar görenin aktifindeki azalma gibi unsurlar ile ihlal edenin haksız kullanım dolayısıyla elde ettiği kazançlar yani zarar verenin aktifindeki artış gibi unsurlar da zararın belirlenmesinde etkili olacaktır. Zira, ticari sır özü itibarıyla bir bilgi olduğu için, çoğunlukla zarar bizzat bu bilginin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi sebebiyle değil, bu bilginin haksız kullanımı sonucunda oluşan haksız kazanç ve kazanç kaybı sebebiyle gündeme gelmektedir.

Üçüncü fıkra: Maddenin üçüncü fıkrasında, tazminatın hesaplanmasına ilişkin bir özel durum daha belirlenmiştir. Buna göre, ihlal eden ticari sırrı hukuk aykırı olarak elde etme, kullanma ve ifşa suretiyle değil de bu eylemleri hukuka uygun olarak gerçekleştirseydi, örneğin zarar gören ticari sır sahibi ile arasında ticari sır ilişkisi bir lisans sözleşmesi akdederek bu kapsamda ticari sırrı hukuka uygun olarak kullansaydı, durumun koşullarına göre lisans bedeli olarak ne ödemesi gerekecekse en az o kadar miktarda tazminat ödemelidir. Ancak bunun üzerinde bir aşkın zarar mevcutsa, bu zararlar ikinci fıkra kapsamında ispat edildiği müddetçe, belirlenen bu asgari tutarın üzerinde de tazminata hükmedilebilir.

MADDE 11 – Madde, yargılama sürecinde ticari sırların korunmasına ilişkin yargılama usulüne dair özel hükümler içermektedir.

Birinci fıkra: Birinci fıkrada bir bilginin ticari sır olması nedeniyle mahkemeye karşı gizli tutulamayacağı esası ortaya konulduktan sonra, ticari sır teşkil eden yahut ticari sır teşkil ettiği konusunda kanaat oluşan bilgi ve belgelere ilişkin hâkimin gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü düzenlenmiştir. Hâkim, bu maddeye dayalı olarak, kötü niyetli şekilde ticari sır

teşkil etmediği bariz olan belgelerin ticari sır olduğu iddiasıyla yapılan tedbir başvurularını reddetme yetkisini haizdir. Bununla birlikte, mahkemeye tevdi olunan bir bilgi veya belgenin, ticari sır olabileceği yönünde makul kanaat oluştuysa, aksi tespit olunana kadar söz konusu bilgi ve belge hakkında tedbir uygulanmalıdır.

Alınacak tedbirler bilgi ve belgenin niteliğine göre değişebilir. Buna göre, yalnızca sınırlı sayıda kalem personelinin yahut yalnızca hâkimin kendisinin bilgi ve belgeye erişiminin sağlanması, belgenin kilitli dolapta muhafaza edilmesi gibi uygun düşen önlemler gündeme gelebilir.

İkinci fıkra: Fıkroda, hâkimin ticari sırrın doğrudan sunularak görüşüleceği duruşmalara katılımı sınırlama yetkisi düzenlenmektedir. Bir ticari sırrın veya ticari sır olduğu yönünde makul kanaat oluşmuş bulunan bilgi ve belgenin dosyaya sunulması ve duruşmada görüşülmesi, çoğu zaman söz konusu belgenin dosya yönünden bir delil teşkil ettiği durumlarda söz konusu olur. Bu noktada, ticari sır sahibi ile davanın karşı tarafının çatışan menfaatlerinin bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Bir yanda ticari sır sahibinin ticari sırrının gizli kalmasında ve alenileşmemesinde menfaati, dolayısıyla yargılama esnasında yalnızca asgari sayıda kişiye ifşa olmasında menfaati bulunmaktadır. Diğer tarafta ise davanın karşı tarafının hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkına ilişkin menfaati bulunmaktadır. Bir ticari sırrın dosyaya delil olarak sunulduğu hallerde, karşı tarafın bu delile dair bir savunma yapabilmesi için ticari sırrın ne olduğunu öğrenmesi gerekebilir. İşte bu nedenle hâkim, duruşmaya sınırlı sayıda kişinin katılmasına ilişkin karar verirken bu çatışan menfaatleri göz önünde bulundurarak kararını vermelidir. Fıkroda adil yargılanma hakkının bir gereği olarak, her halükârda tarafların ve taraf vekillerinin duruşmaya katılımına imkân verilmesi gerektiği özel olarak düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: Fıkroda, farklı görev ve ünvanlarla yargılamaya katılan kişilerin, yargılama dolayısıyla öğrendikleri ticari sırları kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü özel olarak düzenlenmiştir. Yargılama kapsamında o yargılamanın bir parçası olunması sebebiyle ticari sırların öğrenilmesi (elde edilmesi) hukuka uygundur. Ancak bu kişilerin bu şekilde öğrendikleri ticari sırları kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü vardır. Böyle bir kullanım veya ifşa, Kanunun 4 üncü maddesi anlamında hukuka aykırı kullanım ve ifşa teşkil edecektir.

Dördüncü fıkra: Fıkroda, üçüncü fıkroda düzenlenen kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğünün hangi hallerde sona ereceği düzenlenmektedir. Buna göre, yargılama esnasında hakkında ticari sır teşkil ettiği yönünde makul kanaat oluşan bilginin gerçekte ticari sır teşkil etmediğinin tespit edilmesi durumunda ya da aslen ticari sır teşkil etmekle birlikte, sonradan alenileşmiş olması sebebiyle gizlilik unsurunu kaybederek bilginin ticari sır olma

vasfını yitirmesi halinde, üçüncü fıkrada öngörülen kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü kendiliğinden sona erecektir.

Beşinci fıkra: Fıkrada, bir ticari sırrın dâhil olduğu yargılamalarda niteliği gereği bu ticari sır ile ilişkin gizli nitelikteki bilgileri içeren duruşma tutanağı, karar ve benzeri belgelerin, söz konusu yargılamada doğrudan yer almış bulunan kişiler dışında üçüncü kişilerle paylaşılırken, bu gizli bilgilerin çıkarılmış veya gizliliğini koruyacak biçimde paylaşılması esas düzenlenmektedir. Nitekim mevcut durumda böyle bir koruma bulunmadığı için, ticari sır sahipleri, lehlerine delil teşkil eden ticari sırlarının yargılama sonucunda tamamen ifşa olarak gizliliğinin ortadan kalkabileceği ve ticari sır vasfını yitirebileceği endişesiyle, bu ticari sırları dosyaya ibraz etme konusunda çekimser kalmaktadır. Hüküm, maddenin bütününde var olan, ticari sırrın dosyaya ibrazı sonrasında da yalnızca yargılama kapsamında öğrenmesi gereken asgari sayıda kişi tarafından öğrenilmesini sağlamak amacıyla destekler niteliktedir.

Altıncı fıkra: Fıkrada, hüküm bulunmayan hallerde 6100 sayılı Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmektedir. Madde yargılama usulüne ilişkin özel nitelikli hükümler getirmekte olup, bu hükümler dışında ait olunan yargılamaya göre genel nitelikli olan hükümler uygulanır.

MADDE 12 – Ticari sır davalarında yargı kararlarının yayımlanması hukuki süreçte şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirmekte, kanunun yorumlanması ve uygulanmasında hukuki kesinlik ve tutarlılığın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Hukukçuların kanunun ilkelerini ve gerekçelerini kendi durumlarına uygulayabilmesi, ticari sır uygulamalarının daha öngörülebilir hale gelmesini sağlamaktadır. Yayımlanan bu kararlara erişim, ticari sır sahipleri ve diğer kişilerin ticari sır anlaşmazlıkları konusunda mahkemelerin nasıl karar verdiğini anlamalarına olanak tanımakta ve benzer durumlarda yapacakları değerlendirmelere ve alacakları kararlara rehberlik etme imkânı sunmaktadır.

Ayrıca yargı kararlarının yayımlanması, ticari sırların hukuka aykırı olarak edinilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine karşı caydırıcı unsur olmakta, ticari sır sahiplerinin çıkarlarının korunmasında ek fayda sağlamaktadır. Bununla birlikte, hükümde yer alan yargı kararlarının yalnızca gizli olmayan unsurlarının yayımlanmasına yönelik tedbir, yasal işlemlerde şeffaflık ile hassas ticari bilgilerin korunması arasında bir denge kurmak için gerekli önlem almaktadır.

Söz konusu kararlar yargı kararlarına erişim hakkı kapsamında herkesin erişimine kişisel verilerin ve ticari sırların korunması kaydıyla ikinci fıkrada belirtilen durumlar dikkate alınarak açılabilir. Mahkeme bu kararlara hem hâkim-savcılarının hem vatandaşların internet/UYAP üzerinden erişimlerine imkân tanıyabilir, tarafların ticari faaliyette buldukları yerlerde

yayınlanan yerel veya yurt genelinde makul seviyede satışı bulunan resmî ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede veyahut bir internet haber sitesinde ilan ettirebilir.

MADDE 13 – Hüküm yargı ve denetim süreçlerinin etkili ve eksiksiz bir şekilde icra edilebilmesi adına ticari sırların hukuka uygun olarak yetkili merciler tarafından edinilmesi hususuna açıklık getirmektedir. Ayrıca sırların verilmesini talep eden kamu kurum veya kuruluşlarının, talep nedenini ve yetkisinin dayanağını bildirmesi zorunluluğu yetkinin kötüye kullanılmasını önleyerek sır taleplerinin gerekçeli ve şeffaf olmasını sağlamaktadır. Düzenleme, yasal bütünlüğü, hesap verebilirliği ve uluslararası iş birliğini gözeterek ticari sırlarla ilgili yargı ve denetim süreçlerinin kamu yararına uygun bir şekilde yönetilmesine olanak sağlamaktadır.

MADDE 14 – Sırların verilmesi yükümlülüğünün düzenlendiği maddede ikili bir ayırım yapılmıştır. Buna göre, bu Kanun kapsamında bulunan sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına, sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri her halükârda vermekle yükümlüdür.

Mali ve idari konularda yapılan denetim faaliyetlerinde ise sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, yapılan görevle doğrudan bağlantılı ve talebin amacıyla sınırlı ve yürütülen faaliyet açısından zorunlu bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

MADDE 15 – Maddenin ilk fıkrasında, Kanun kapsamındaki sırların ifşa edilmesinin önlenmesi amacıyla sır saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Buna göre, bu Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlilerinin ve diğer kişilerin, bu sırları kanunen yetkili mercilerden başkasına açıklayamayacakları, veremeyecekleri ve kendisi veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanamayacakları belirtilmiş ve bu yükümlülüğün görevlerinden ayrılmalardan sonra da devam edeceği hükme bağlanmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında, Kanun kapsamındaki sırların korunması amacıyla koruma yükümlülüğüne ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, Kanun kapsamında verilen sırları doğrudan ve dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri, öğrendikleri veya talep ettikleri sırlarla ilgili bilgi ve belgelerin korunmasını sağlamak amacıyla her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

MADDE 16 – Ticari sırların korunması, modern iş dünyasında rekabet avantajını sağlamanın temel bir unsuru haline gelmiştir. Bu çerçevede, ticari sırların haksız olarak ele geçirilmesi, kullanılması, ifşa edilmesi, ticari sırların kanunen yetkili makamlara verilmemesi veya yetkili makamlarca alınan ticari sırların koruma yükümlülüğüne uyulmaması gibi fiillerin ciddi sonuçları olabilir. Bu nedenle, ticari sırların korunması için cezai yaptırımlar öngörülmesi doğaldır.

Madde içeriğinde belirtilen ceza hükümleri, ticari sırların korunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu hükümler, ticari sırların haksız olarak ele geçirilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi durumunda caydırıcı cezalar öngörmektedir. Ticari sırların korunmasına yönelik ihlallerin ciddiyetine göre farklı cezalar belirlenmiştir. Ayrıca, ticari sırların gizliliğini sağlamak için alınması gereken tedbirlerin ihmal edilmesi veya sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranılması durumlarında da cezai yaptırımlar öngörülmüştür.

MADDE 17 – Görev kuralları belirlenirken ilgili yasa hükmünün ait olduğu hukuk dalı ve genel hukuk sistemi içindeki yerinin incelenmesi gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İş Mahkemeleri Kanunu ve diğer ilgili düzenlemeler, tüm hukuk düzeni içindeki sistematik bakımdan değerlendirildiğinde, ticari işletmenin gayri maddi varlıkları ve kişilik haklarının korunmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Ticari sırların ticari işletmelerin faaliyetlerinin önemli bir parçası olması ve ticaret hayatının doğası gereği ticari sırların korunmasının önemli olmasıyla ilgilidir. Ticari sırlar, bir işletmenin rekabet üstünlüğünü sağlayan ve bu nedenle korunması gereken önemli bilgilerdir. Bu nedenle, ticari sırların korunmasıyla ilgili uyuşmazlıkların etkin bir şekilde çözülmesi büyük önem taşımaktadır.

Genel olarak rekabet yasağı kapsamındaki ticari sır kavramının, ihtisas sahibi mahkemelerce, mevcut piyasa şartları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği, Türk Ticaret Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının c bendi, Türk Borçlar Kanununun 444-447 maddelerini açıkça zikrederek rekabet yasağının mutlak ticari dava mahiyetinde olduğunu belirttiği değerlendirildiğinde işin Asliye Ticaret Mahkemesinde görülmesi hakkaniyete uygun düşecektir.

İşbu Kanununun 16 ncı maddesinde düzenlenen suçlara ilişkin görevli ve yetkili mahkemelerin belirlenmesinde, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un ceza mahkemelerinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun görev ve yetkiye ilişkin hükümleri esas alınmıştır. Bu düzenleme ile soruşturma ve kovuşturma

süreçlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi ve mahkemelerin yetki ve görevlerinin net bir şekilde belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 18 – Maddede ticari sırlara ilişkin hukuka aykırı elde etme, kullanma ve ifşa etme fiilleri bir ve beş yıllık zamanaşımı sürelerine tabi kılınmıştır. 2016/943/AB sayılı Yönergede azami altı yıllık zamanaşımı süresi belirlenmiştir. Bu doğrultuda, kimi üye ülkeler yalnızca tek zamanaşımı süresi düzenlerken (Örneğin; Almanya Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun'unun 13 üncü maddesi uyarınca altı yıl, Fransız Ticaret Kanunu'nun 152-2 nci maddesi uyarınca beş yıl), bazı ülkeler kısa ve uzun zamanaşımı süreleri düzenlemiştir (Örneğin; Avusturya Haksız Rekabet Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca altı ay ve üç yıl, Belçika İktisadi Kanunu'nun XI.342 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca beş yıl ve yirmi yıl).

Türk hukukunda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1420 nci maddesinde sigorta sözleşmelerinden doğan taleplere dair belirlenen altı yıllık zamanaşımı haricinde altı yıllık bir zamanaşımı süresi bulunmamaktadır. Bununla birlikte beş yıllık zamanaşımı süresi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 147 nci maddesi, 244 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, 270 inci maddesinin birinci fıkrası ve 478 inci maddesinde; 4271 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 966 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 101 inci maddesi, 285 inci maddesinin üçüncü fıkrası, 404 üncü maddesinin beşinci fıkrası, 512 nci maddesinin ikinci fıkrası, 560 ıncı maddesi ve 611 inci maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülmüş bir süredir. Özellikle beş yıllık zamanaşımına ilişkin genel hüküm niteliğindeki 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 147 nci maddesi, pek çok farklı hukuki ilişkiyi altı bent halinde barındırmaktadır. Bu nedenle, altı yıllık zamanaşımı süresi yerine Türk hukukunda çok daha yaygın olarak karşılaşılan beş yıllık zamanaşımı süresi tercih edilmiştir. Beş yıllık zamanaşımı süresi, hukuka aykırı elde etme, kullanma veya ifşa etme eylemlerinin gerçekleşmesinden itibaren başlar.

Hukuka aykırı elde etme, kullanma ve ifşa etme fiillerinin özel bir haksız fiil teşkil ettiği değerlendirilerek, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun genel olarak tüm haksız fiillere ilişkin 72 nci maddesinin birinci fıkrasında ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin 60 ıncı maddesinde olduğu gibi Kanundan doğan talepler ayrıca kısa süreli bir zamanaşımına tabi tutulmuştur. Bu süre, ticari sır sahibinin ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiği, kullanıldığı veya ifşa edildiğini ve ihlal eden kişiyi öğrendiği tarihten itibaren başlar.

Zamanaşımı süresinin hesaplanması, zamanaşımının durması, kesilmesi gibi hükümde özel olarak düzenlenmemiş hususlara ilişkin olarak genel hükümler uygulanır.

MADDE 19 – Maddede Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslara ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisi düzenlenerek, bu yetki müşterek olarak kullanılmak üzere Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı uhdesine bırakılmıştır.

MADDE 20 – Kanunun yürürlük maddesidir.

MADDE 21 – Kanunun yürütme maddesidir.

TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASLAĞI

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz ekonomisi; bilim insanlarımızın, tacirlerimizin, girişimcilerimizin, esnafımızın ve tüm vatandaşlarımızın katkılarıyla istikrarlı bir şekilde büyümekte, aynı zamanda küresel ekonomiyle giderek daha güçlü bir bütünleşme sergilemektedir. Nitekim toplam mal ve hizmet ticaretimizin gayrisafı yurt içi hasılaya oranı yıllar itibarıyla değişiklik göstermekle birlikte %50-60 aralığında seyretmektedir. Bu durum, ülkemizin küresel ticaret ağlarına güçlü şekilde entegre olduğunu ve üretim, lojistik ve hizmet sektörleri bakımından uluslararası değer zincirleriyle yüksek düzeyde bağlantı içinde bulunduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, içinde bulunduğumuz dönemde küresel ticaret ve yatırım ortamı giderek daha öngörülemez bir nitelik kazanmaktadır. Ticaret politikalarındaki artan korumacılık eğilimleri, jeopolitik gelişmeler ve teknolojik dönüşümün hızlanması, uluslararası ticaret kurallarının yeniden şekillendiği bir döneme işaret etmektedir. Bu süreç bir yandan yeni iş birliği fırsatları sunarken; diğer yandan yeni risk alanlarını ve rekabet dinamiklerini de beraberinde getirmektedir.

Özellikle tedarik zincirlerinin her geçen gün daha fazla veri odaklı hale gelmesi; lojistik, üretim, finansman ve ticaret süreçlerinin dijital platformlar üzerinden yürütülmesini hızlandırmaktadır. Bu yeni dönemde, arz zincirleri bakımından birbirine bağlı ekonomiler arasında dijital alanda iş birliğinin geliştirilmesi ve dijital entegrasyonun güçlendirilmesi önemli bir fırsat alanı olarak öne çıkmaktadır. Ancak söz konusu entegrasyonun sürdürülebilir olabilmesi, ülkeler arasında tesis edilecek güçlü bir güven altyapısına bağlıdır.

Söz konusu güvenin temelini ise siber güvenlik ve veri koruma alanındaki sağlam ve uyumlu hukuki çerçeveler oluşturmaktadır. Teknolojik altyapının ötesinde, ülkelerin veri güvenliği ve veri koruması bakımından benzer düzeyde hukuki koruma sağlayan sistemler oluşturması ve bu sistemlerin karşılıklı olarak tanınması önem taşımaktadır.

Zira uluslararası veri akışlarının önemli bir bölümü kişisel veriler ile ticari ve endüstriyel verilerden oluşmaktadır. Bu nedenle, uluslararası dijital entegrasyonun sağlanabilmesi için ülkelerin kendi şirketlerinin ve vatandaşlarının verilerinin yurt dışında yeterli düzeyde korunduğundan emin olması ve aynı zamanda karşı ülkelere veri koruma standartlarının güvenilir olduğu yönünde güçlü bir güvence sunması gerekmektedir.

Dolayısıyla, dijital ticaretin ve veri temelli değer zincirlerinin hızla geliştiği günümüz küresel ekonomisinde hukuki güven, dijital entegrasyonun ön koşulu haline gelmektedir. Güvenilir veri koruma rejimleri ve karşılıklı tanıma mekanizmaları, ülkeler arasında yalnızca veri akışını değil, aynı zamanda yatırım, inovasyon ve yüksek katma değerli hizmet ticaretini de teşvik eden stratejik araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu çerçevede, en büyük ticaret ve yatırım ortağımız olan Avrupa Birliği ile dijital entegrasyon, Türkiye-AB Gümrük Birliğinin kazanımlarının korunması ve mevcut entegrasyon düzeyinin daha da ileri taşınması açısından stratejik öncelik haline gelmekte; ülkemiz için önemli fırsatlar barındırmaktadır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği'ni tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı, mevzuat uyumunu Gümrük Birliği'nin etkin işleyişinin temel unsurlarından biri olarak tanımlamış ve bu doğrultuda uyuma dayalı bir pazar bütünleşmesi perspektifi ortaya koymuştur. Bu kapsamda, Türk mallarının AB pazarında serbest dolaşımının sağlanması, mevzuattan doğan hakların etkin bir şekilde kullanılabilmesi ve ihracatçılarımızın AB'de yerleşik firmalarla eşit rekabet koşullarına sahip olabilmesi için ulusal mevzuatımızın AB mevzuatıyla uyumlu hale getirilmesi önem arz etmektedir.

AB'nin eşyanın serbest dolaşımına ilişkin ürün mevzuatı, sadece ürün güvenliğini düzenlemekle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve döngüsellik gibi politikalar kapsamında üretim, tedarik, pazara giriş ve tüketim aşamalarının da takibi ve doğrulanmasına yönelik bazı yatay mekanizmalar da içermektedir. Bahse konu mekanizmalar; veri tabanları, bildirim portalları ya da mevzuatın uygulanmasına yönelik merkezi idari yapılanmalar olarak kurgulanabilmektedir.

Nitekim AB'nin Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi kapsamında hayata geçirilen Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü ile başta bataryalar olmak üzere otomotiv, tekstil ve elektronik gibi pek çok ürün için Dijital Ürün Pasaportu (Digital Product Passport-DPP) uygulamasının kullanılmasını öngörmektedir. Bu çerçevede, DPP kapsamında bir dijital kayıt sistemi oluşturulması ve kapsama dahil olan ürünlerin AB pazarına arz edilmesi durumunda dijital pasaportların bu kayıt sisteminde yer alması planlanmaktadır. Söz konusu uygulama, içeriğinde ticari sırları da barındırabilen AB veri tabanlarına ve dijital sistemlere ülkemizin erişim sağlamasını gerektirmektedir. Benzer şekilde, yoğun ihracat gerçekleştirdiğimiz ve enerji etiketlemesi gerektiren başta beyaz eşya ve makine olmak üzere çok sayıda ürün grubunda söz konusu enerji yeterliliklerinin gösterildiği ve enerji verimliliğine ilişkin kullanılan teknoloji bilgilerinin girildiği EPREL veri tabanına da ülkemizin üye olması ve şirketlerimizin bu veri tabanına doğrudan erişimi gerekmektedir. Söz konusu erişimin sağlanması ihracatçılarımızın AB'de bir yasal temsilci bulundurmadan ve ticari sırlarını başka bir şirketle paylaşmak zorunda kalmadan AB pazarına ihracat yapmasına olanak sağlayacak ve sonrasında üçüncü ülke pazarlarına ihracatta da önemli avantajlar yaratacaktır. EPREL veri tabanına üye olabilmemiz için de ülkemizde ticari sırların AB ile aynı seviyede korunuyor olması beklenmektedir.

Ayrıca son dönemde milli güvenliği de tehdit eden olaylar sonrasında AB pazarına sunulacak tüm ürün ve entegre dijital unsurların AB siber güvenlik ve yapay zekâ standartlarına uyumu AB tarafından şart koşulmuştur. Bu yolla, AB pazarında ürün ve tüketici güvenliğinin yanı sıra AB'nin veri güvenliği ve siber güvenliğinin de güvence altına alınması amaçlanmaktadır. İhracatçıların söz konusu yüksek standartlara uyumunun teyit edilebilmesi mevcut durumda AB'de kurulu onaylanmış kuruluşlar tarafından yapılabilmekte olup bu durumda AB'ye ihracat yapan tüm üreticilerimizin ürün tasarım bilgileri ve siber güvenlik bilgilerini AB'de kurulu bir yapıya sunmaları zorunlu hale gelmektedir. Ayrıca, ürünlerin standartları sağladığına yönelik onay süreçleri, AB'ye ihracatımızın %36'sını gerçekleştiren KOBİ'lerimiz başta olmak üzere üretici ve ihracatçılarımız için ilave zaman ve maliyet yükleri yaratmakta ve önemli ihracat sektörlerinde rekabetçiliğimizi olumsuz etkileyebilmektedir.

Oysaki, Gümrük Birliği'nin hukuki çerçevesi, ülkemizde kurulu onaylanmış kuruluşların da ürünlerle ilgili her türlü uyum değerlendirmesi yapmasına imkân vermektedir. Ancak bunun için AB tarafının “ticari sırların korunması” noktasında kendisiyle aynı seviyede hukuki koruma olduğunu teyit etmesi gerekmektedir. Esasen bu teyit, ürün güvenliğinin yanı sıra siber güvenlik risklerinin tespiti ve yönetimi bağlamında ülkemize de önemli düzeyde veri sağlayacaktır.

Bunun yanı sıra, gerekli kayıt, belgelendirme, uygunluk değerlendirmesi ve test faaliyetlerinin ülkemizde gerçekleştirilmesi, hem ülkemiz ihracatçılarının AB’de yerleşik bir temsilciye ve ilave kaynak aktarımına ihtiyaç duymaksızın AB pazarına ürün arz edebilmesine hem de AB pazarına girmek isteyen diğer ülke ihracatçılarına da uygunluk değerlendirmesi hizmeti verilerek bu sayede ilave hizmet ihracatı yapılmasına imkân verecektir.

Ayrıca, ticaretin kolaylaştırılması açısından gümrüklerin dijitalleştirilmesi de ülkeler arasında veri/bilgi paylaşımını mecbur kılmaktadır. AB’ye hızlı ve az maliyetli ihracat yapılabilmesi bakımından önem arz eden bir diğer husus da ülkemiz ile AB gümrükleri arasında dijital entegrasyonun sağlanmasıdır. Ülkemizin AB ile yürüteceği dijital entegrasyon çalışmalarının başta Türkî Cumhuriyetler ve Kafkaslar ile Orta Doğu/Körfez coğrafyası ile ticaretin kolaylaştırılması ve dijital bağlantısallık çalışmalarına da örnek oluşturacağı düşünülmektedir. Bu açıdan önümüzdeki dönemde dijital anlamda gündeme gelecek her türlü entegrasyon modeli için ticari sırların belirli bir standartta korunması ve muhatap ülkeler ile bu koruma güvencesini taahhüt eden uluslararası düzenlemeler gerekli olacaktır.

AB’nin dijital düzenlemelerine uyum, ülkemizin siber güvenliği ve tüketici güvenliğinin yanı sıra ülkemiz pazarının ithalata karşı daha etkin enstrümanlarla korunmasını sağlayacak; standartları karşılamadığı için AB pazarına giremeyen ürünlerin ülkemiz pazarına yönlendirilmesi riskini ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla konunun ihracat ve ithalat politikalarının her ikisine de faydalı olacağı bakış açısıyla bir arada değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

AB’nin ticari sırlara ilişkin 2016/943/AB sayılı Yönergesinin uyumlaştırılması, ülkemizde de ticari sırların AB standartlarında korunmasına yönelik müstakil bir kanun olması, yukarıda bahsedilen boyutları ile ülkemizin uluslararası ticaret politikalarına, dijital ticaretin gelişmesine ve en nihayetinde 450 milyon nüfusa sahip AB’nin veri havuzuna erişim gibi ileriye dönük inovasyon ve yapay zekâ politikalarımıza destek verecek bir enstrüman olabilecektir.

Esasen, ülkemizde ticari sırların korunmasına yönelik mevzuat çerçevesi, farklı kanunlar ve ikincil düzenlemeler kapsamında ele alınmakta olup halihazırda dağınık bir yapı içinde bulunmaktadır. Bu kapsamda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemeler altında işçi ile işveren arasındaki rekabet yasağına ilişkin düzenlemeler (444 ilâ 447 nci maddeler) ticari sırların korunması açısından sıklıkla gündeme gelmektedir. Yine Türk Borçlar Kanunu’nda vekalet sözleşmesinde vekilin sadakat ve özen borcuna ilişkin 506 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü, müvekkile ilişkin öğrenilen her türlü sırlarla birlikte ticari sırları da saklama yükümlülüğünü içermektedir. Avukatlık sözleşmesi ve mali müşavirlik sözleşmesi gibi özel nitelikli vekalet ilişkisi arz eden sözleşmeler yönünden sır saklama yükümlülüğünün ilgili kanunlar ile meslek ve etik kurallarına ilişkin ikincil düzenlemelerde özel olarak düzenlendiği de görülmektedir (Örneğin;

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 36 ncı maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarının 37 nci maddesi, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 43 üncü maddesi, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkelerin 12 ilâ 15 inci maddeleri). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 55 inci maddesinde, hem üretim ve iş sırlarının hukuka aykırı olarak ifşa etme ve değerlendirme eylemleri, hem de işçileri, vekilleri ve diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin ve müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye ve ele geçirmeye yöneltme eylemleri ayrı ayrı haksız rekabet halleri olarak düzenlenmektedir (55 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin üç numaralı alt bendi ile aynı fıkranın (d) bendi). İşçinin üretim ve iş sırlarını kendi yararına kullanmama ve başkalarına açıklamama yükümlülüğü, yine hizmet sözleşmesi ile bağlantılı olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 396 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında ayrıca düzenlenmektedir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde işçinin işverenin meslek sırlarını ortaya atması yasaklanmaktadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesinde ticari sır, bankacılık sırrı ve müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeleri yetkisiz kişilere verme veya ifşa etme eylemi cezai yaptırıma bağlanmaktadır.

Bununla birlikte, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda özellikle anonim ve limited şirketlerde sırların korunmasına ilişkin özel nitelikli bazı hükümler de mevcuttur. Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin şirketin ticari sırlarını koruma yükümlülüğü, 369 uncu maddesi ile düzenlenen özen ve bağlılık yükümlülüğü kapsamında mevcuttur. Bağımsız denetime tabi şirketler açısından denetçinin öğrendiği sırları saklama yükümlülüğü ise 404 üncü maddesi hükmü ile özel olarak düzenlenmiştir. Bu yükümlülük, pay sahibinin bilgi alma ve özel denetçi atanmasını isteme hakkı kapsamında atanan özel denetçiler yönünden de caridir (441 inci maddesinin beşinci fıkrası). Bilgi alma hakkının şirket sırlarının açıklanacağı gerekçesiyle reddedilebilmesine ilişkin hüküm de (437 nci maddesinin üçüncü fıkrası), ticari sırların korunmasına yöneliktir. Bu hükümler dışında, denetim elemanları ve mahkemeler gibi, anonim şirketin ticari defterlerini ve belgelerini görevi dolayısıyla inceleyen kişilerin bu incelemeler kapsamında öğrendikleri sırları saklama yükümlülüğü de ayrıca düzenlenmiştir (527 nci maddesi). Bu hükme aykırı davranışların Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesine göre cezalandırılacağı da ayrıca düzenlenmiştir (562 nci maddesinin yedinci fıkrası).

Limited şirketlerde ise şirket sırlarını koruma yükümlülüğü, anonim şirketlerde olduğu gibi yönetim organına yönelik değil, doğrudan ortaklara yönelik olarak öngörölmüştür (613 üncü maddesinin birinci fıkrası). Yine, ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında elde edeceği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanma tehlikesinin varlığı halinde, bu hakkın müdürlerce engellenebileceği ve genel kurulun bu konuda bir karar vereceği düzenlenmiştir (614 üncü maddesinin ikinci fıkrası). Anonim şirketler bakımından bağımsız denetçinin ve özel denetçinin sır saklama yükümlülüğü ile görevi nedeniyle defter ve belgeleri inceleyenlerin sır saklama yükümlülüğü, yapılan atıflar uyarınca limited şirketler yönünden de uygulanmaktadır (610 uncu ve 635 inci maddeleri).

Ölkemiz hukukunda ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ile buralarda çalışan memurlar ile kamu görevlilerinin ticari sırları korumaya ilişkin yükümlülükleri de mevcuttur. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca, ticari sır olarak nitelenen bilgi ve belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğu düzenlenmektedir (23 üncü maddesi). 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 25 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, Kurul üyeleri ile personelinin görevleri sırasında öğrendikleri ticari sırları ifşa etmeme ve kendileri veya başkaları

menfaatine kullanmama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Kurul kararlarının ticari sırları ifşa etmeyecek şekilde yayınlanacağı da öngörülmektedir (53 üncü maddesinin ikinci fıkrası). Benzer şekilde, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 73 üncü maddesinin birinci fıkrası da; Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personelinin görevleri sırasında öğrendikleri bankalar, ortaklıkları ve müşterilerine ait sırları yetkili olanlardan başkalarına açıklamayacaklarını ve kendileri veya başkaları yararına kullanamayacaklarını düzenlemektedir.

Oluşması zihinsel ve fiziksel mesaiyi gerektiren ürün, eser, mal, hizmet gibi değerlerin korunmasını isteme hakkı sahibinin en doğal hakkı olmaktadır ve bu hak patent, marka, tasarım gibi sınai mülkiyet hakları üzerinden korunabilmektedir. Ancak oluşturulan değer yaratım sürecindeki bilgi ve birikimin sır olarak kalmasını tercih ederek bu tür koruma yollarına başvurmayanlar ya da bir fikri mülkiyet hakkı kapsamına girmemekle birlikte korunmasında sahibinin meşru menfaati bulunan bazı gizli bilgiler de gündeme gelebilmektedir. Örneğin, dijital teknolojiler kapsamında saklanması önem arz eden algoritma ve kaynak kodları gibi bilgiler patent, marka sayılmamakta, dolayısıyla yeterince korunamamaktadır. Ticari sır olarak ifade edilen bu değerler özel koruma ve saklama yöntemleriyle muhafaza edilmektedir. Bu önlemlere rağmen ticari rekabetin hızla arttığı günümüzde rakipler arasında ticari sırların elde edilmesine yönelik girişimler olmakta ve sırların hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesi, kullanılması ve ifşası durumları yaşanmaktadır.

Dünya ekonomisindeki büyümeye paralel olarak, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte ticari mahiyetteki sırların yapısı ve sayısında da ciddi manada bir artış yaşanmaktadır. Bu değişim doğrultusunda, geçmişten günümüze kadar gerek ulusal ve bölgesel gerekse uluslararası girişimler, ticari sırlara ve bu sırların korunmasına yönelik yeni bir bakış açısı ortaya koyma girişimlerinde bulunmaktadır.

Kurucu üyeleri arasında ülkemizin de bulunduğu Dünya Ticaret Örgütü'nün kuruluşu esnasında 1995 yılında kurucu anlaşmaya ek olarak kabul edilen ve ülkemizin de 2000 yılından itibaren tarafı bulunduğu Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPS) bu girişimlerin en önemlilerinden biridir. Anlaşmayla, telif hakları, markalar, coğrafi işaretler, tasarımlar, patentler ve entegre devre topografyaları gibi fikri ve sınai mülkiyet hakları ile birlikte, ticari sır olarak kabul edilen, açıklanmamış bilginin korunması (protection of undisclosed information) düzenlemektedir. TRIPS Anlaşması'nın 39 uncu maddesinin ikinci fıkrası açıklanmamış bilgiyi, (a) bir bütün olarak veya bileşenlerinin kesin konfigürasyonu ve birleşimi açısından, normalde söz konusu bilgi türüyle ilgilenen çevrelerdeki kişiler tarafından genel olarak bilinmemesi veya bu kişiler tarafından kolayca erişilmemesi anlamında gizli olan, (b) gizli olduğundan ticari değeri olan, ve (c) bilgiyi hukuka uygun olarak kontrol eden kişi tarafından, bu bilginin gizli tutulması için gerekli koşullar altında makul adımların atılmış olduğu bilgi olarak tanımlamaktadır. Yine aynı hüküm uyarınca, böyle bir bilgiye sahip olan gerçek ve tüzel kişilerin rızaları olmaksızın ve dürüst ticari uygulamalara aykırı olarak bu bilginin başkalarına ifşa edilmesini (disclosed), elde edilmesini (acquired) ya da kullanılmasını (used) yasaklamaktadır.

Ticari sırlara yönelik bir diğer girişim ise Avrupa Birliğinde (AB), 8 Haziran 2016 tarihinde yürürlüğe giren İfşa Edilmemiş Teknik Bilgi ve Ticari Bilgilerin (Ticari Sırlar) Hukuka Aykırı Yollardan Elde Edilmesi, Kullanılması ve İfşa Edilmesine Karşı Korunmasına İlişkin

2016/943/AB sayılı Yönergesidir. Bu Yönerge, TRIPS hükümlerine oldukça benzer bir ticari sır tanımı ile birlikte, ticari sırların hukuka aykırı ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine ilişkin hükümler içermektedir. Yönergeyle hukuka aykırı ve hukuka uygun eylemlerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, ticari sırların korunmasına ilişkin özel davalar, ihtiyati tedbirler, tazminat davalarında zararın hesaplanmasına ilişkin özel düzenlemeler, yargı kararlarının yayınlanması ve yargılama esnasında ticari sırların korunmasına ve zamanaşımına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. İlerleyen yıllarda üye devletler, 2016/943/AB sayılı Yönergeye uygun olarak ticari sırların korunmasına ilişkin kendi iç hukuklarında düzenlemeler hayata geçirmiştir. Üye ülkelerden bazıları söz konusu yönergeye uyum sürecinde yasal düzenlemelerini müstakil kanunla, bazıları ise mevcut olan başka kanunlara (örneğin ticaret kanunu, sınai mülkiyet kanunu, haksız rekabet kanunu, vb.) hüküm eklenmesi suretiyle yerine getirmiştir.

Ülkemiz hukukunda ticari sırlara yönelik farklı kanun ve alt düzenlemelerde çeşitli hükümler bulunmasına karşın, ticari sırrı doğrudan kapsamlı bir şekilde tanımlayan, ticari sırların korunmasına yönelik farklı koruma ve tedbir mekanizmaları öngören bir mevzuat bulunmamaktadır. Ticari sırların korunmasının ulusal ve uluslararası ticaretin devamı için bir ön koşul olduğu günümüzde, söz konusu eksikliğin giderilmesi bir zaruret hâli yaratmıştır. Bu ihtiyaç, ticari sırra yönelik ülkemiz mevzuatı ile 2016/943/AB sayılı Yönerge esas alınarak ve bu Yönergeye göre ortaya konulmuş olan Avrupa'daki çeşitli ülke düzenlemeleri göz önünde bulundurularak ülkemizin de taraf olduğu TRIPS hükümlerine uygun bir ticari sır tanımının yapıldığı, ticari sırların hukuka uygun ve hukuka aykırı şekillerde elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine ilişkin hallerin açık bir şekilde düzenlendiği, ticari sırların etkili bir şekilde korunabilmesi için özel dava ve ihtiyati tedbir süreçlerine yer verildiği, yargılama faaliyetleri esnasında dava dosyalarına delil olarak ya da başka bir şekilde giren ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgelerin etkin korumasının sağlandığı düzenlemeleri içeren müstakil bir kanunla karşılanabilecektir. Böylelikle ulusal mevzuatımızda dağınık halde bulunan ticari sır konusunun yeknesak bir hale getirilmesi, hem ticari sır sahiplerinin güvenini artırarak daha fazla yenilikçi girişimlerde bulunulmasını hem de yabancı yatırımcıların ülkemizdeki yatırımlarını artırmalarını sağlayacaktır.

Kanun, yirmi bir maddeden ve dört bölümden oluşmaktadır. Kanunun ilk iki maddesi başlangıç hükümlerine dair Birinci Bölümü teşkil etmekte olup, bu kısımda kanunun amaç ve kapsamı ile kanunda geçen tanımlar düzenlenmektedir. Kanunun üçüncü ila beşinci maddeleri elde etme, kullanma, ifşa etme ve istisnalara ilişkin İkinci Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde, ticari sırrın hukuka uygun ve hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması, ifşa edilmesi ve bu eylemlerin istisnalarına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Kanunun altıncı ilâ on birinci maddeleri ticari sır sahibinin hakları ve bunların korunmasına ilişkin Üçüncü Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde ihtiyati tedbirler, davalar, tazminat talepleri ve yargılama esnasında ticari sırların korunmasına ilişkin usul hükümleri yer almaktadır. Kanunun on ikinci ilâ yirmi birinci maddeleri çeşitli ve son hükümleri içeren Dördüncü Bölümü oluşturmaktadır. Bu maddelerde yargı kararlarının yayımlanması, sırların kamu kurumlarınca talep edilmesi, verme yükümlülüğü ve sırrı öğrenen kişiler yönünden saklama, kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü ile birlikte, ceza hükümleri, zamanaşımı hükmü, görevli ve yetkili mahkemeye ilişkin hüküm ile Bakanlığın yetkisine ilişkin hüküm ve yürürlük ve yürütme maddeleri yer almaktadır.

TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; ticari sırrın tanımını ve kapsamını belirlemek, ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesini önlemek, bunlara ilişkin yaptırımları düzenlemek ve ticari sır sahibinin haklarının korunmasını sağlamaktır.

(2) Diğer kanunlardaki özel düzenlemeler dışında ticari sırra ilişkin bu Kanun hükümleri uygulanır.

GEREKÇE- Amaç ve kapsam maddesidir. Bilgi toplumunun yarattığı ekonomik, teknolojik ilerlemelerle birlikte ticari sırların yapısı ve sayısında artış yaşanmaktadır. Bu artışın sağlıklı bir şekilde devam etmesi, bunun olumlu bir ekonomik değere dönüşebilmesi için ticari sırların etkili ve etkin bir şekilde korunması gerekmektedir. Bu ihtiyacın giderilmesi için bu Kanunla, ticari sırrın kapsamlı bir şekilde tanımlanması, elde etme, kullanma ve ifşa müesseselerinin ele alınması, sır sahibinin haklarının belirlenmesi ve korumaya ilişkin mekanizmaların öngörülmesi amaçlanmaktadır.

Ticari sırlara ilişkin kural olarak bu Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir ticari sırlara yönelik özel düzenlemelerde yer verilen hükümler saklı tutulmuş ve öncelikle burada yer alan hükümlerin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin, banka sırrı, müşteri sırrı gibi bilgilerin temel itibarıyla 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve diğer ilgili mevzuat kapsamında düzenlenmesi sebebiyle bu hususlarda öncelikli olarak özel kanunun uygulanması ancak burada boşluk olan hallerde uygun düşüyorsa bu Kanun hükümlerinin uygulanması gündeme gelmelidir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Ticari sır: Aynı ya da benzer alanda faaliyet gösteren kişiler tarafından bütünü veya bu bütünün bileşenleri yahut bileşenlerin bir araya geliş şekli ve düzeni bakımından bilinmeyen, kolayca erişilemeyen, gizli kalmasında sahibinin meşru menfaati bulunan, gizli olduğu için ticari değeri olan, sahibi tarafından içinde bulunulan koşullara uygun ve makul yöntemler aracılığıyla gizli kalması için gerekli tedbirler alınmış olan bilgiyi,

- b) Ticari sır sahibi: Ticari sır hukuka uygun olarak malik olan ve tasarruf yetkisini elinde bulunduran herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,
- c) İhlal eden: Ticari sırı hukuka aykırı olarak; elde eden, kullanan veya ifşa eden gerçek veya tüzel kişiyi,
- ç) İhlal eden ürün: Tasarımı, özellikleri, işleyişi, üretim süreci veya pazarlaması, hukuka aykırı olarak elde edilen, kullanılan veya ifşa edilen ticari sırlardan önemli ölçüde yararlanılarak sağlanan mal ve hizmeti, ifade eder.

GEREKÇE- Madde Kanunda geçen dört terimi tanımlamaktadır. Bunlar ticari sır, ticari sır sahibi, ihlal eden ve ihlal eden üründür.

Ticari sır tanımı: Ticari sır tanımında TRIPS Anlaşması'nın 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen açıklanmamış bilgi (*undisclosed information*) tanımı ile yine bu tanımdan etkilenmiş olan 2016/943/AB sayılı Yönerge'nin 2 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen ticari sır tanımı esas alınmıştır. Tanımın merkez kavramı bilgidir. Ticari sır, ticari değere sahip ve gizli özel bir bilgi türüdür. Anılan Yönerge ile bağlantılı olarak çeşitli Avrupa Birliği üye devletlerinde yürürlüğe giren düzenlemelerdeki tanımlar da (Örneğin; Almanya Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası, Fransız Ticaret Kanununun 151-1 inci maddesi, İngiltere Ticari Sırlar Yönetmeliğinin 2 nci maddesi vb.) büyük ölçüde benzer niteliktedir. Teknolojide ve sınai uygulamalarda yaşanabilecek gelişmeler göz önünde bulundurularak, sayma usulüyle yapılan tanımlar bilinçli olarak tercih edilmemiştir. Zira gelecekte hangi bilgilerin işletmeler açısından ticari sır teşkil edebileceğinin şu anda tespit edilebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, TRIPS ve 2016/943/AB sayılı Yönergede kabul edilen üç unsurlu, çerçeve ve kapsayıcı tanımın hukukumuz açısından da kabul edilmesi uygun görülmüştür.

Bu unsurlardan birincisi bilginin sır teşkil etmesi unsurudur. Buna göre sırrın hiç kimse tarafından bilinmemesi gibi bir esas aranmamaktadır. Ancak faaliyet gösterilen sektörde bilinmeme, kolayca erişilememe ve gizli kalmasında sahibinin meşru menfaatinin bulunması unsurları yeterli görülmüştür. Bu anlamda mutlak anlamda gizlilik değil, nispi gizlilik aranmaktadır.

Ayrıca ticari sırrın bir ürünün bütününe ilişkin olabileceği gibi, yalnızca bileşenlerinin bir kısmına ilişkin olabileceği de kabul edilmiştir. Hatta hiçbir bileşende gizli bir unsur bulunmasa dahi, bileşenlerin bir araya geliş şekli ve düzeninin, yani bileşenlerin oluşturduğu kompozisyonun da ticari sır teşkil etmesi mümkündür. Burada önemli olan ürünün bütününe, bileşenlerinin bir kısmına yahut bileşenlerinin bir araya geliş şekli ve düzenine ilişkin olarak, ilgili alanda faaliyet gösteren kişiler tarafından bilinmeyen nispi gizli bir bilginin mevcut olmasıdır.

İkinci unsur ticari değer ve meşru menfaate ilişkin unsurdur. Buna göre bir bilginin ticari sır teşkil edebilmesi için bilginin gizli olması sebebiyle ticari değeri olmalıdır. Bu değer korunması ise sır sahibinin meşru menfaatidir. Bu unsur ticari sırrı, işletme uhdesinde bulunabilecek kişisel sır, ailevi sır, mesleki sır gibi ticari değeri olmayan ancak sır teşkil eden diğer gizli bilgi çeşitlerinden ayırır. Bununla birlikte, farklı nitelikte bir sırrın aynı zamanda ticari değeri varsa ve bu değer sırrın gizliliğinden kaynaklanıyorsa, ayrıca bunun ticari sır teşkil etmesi de mümkündür. Örneğin, bir meslek sırrı aynı zamanda ticari değeri haizse hem meslek sırrı hem de ticari sır teşkil edebilir. Keza, özellikle savunma sanayii gibi

alanlarda faaliyet gösteren firmaların işletmeleri nezdindeki bazı bilgilerin aynı zamanda hem askeri sır ve devlet sırrı, hem de ticari sır teşkil etmesi mümkündür.

Nihayet üçüncü unsur bilgiyi sır olarak koruma iradesinin varlığı ve ortaya konulmasıdır. Buna göre sır sahibi, bilginin gizli kalması için gerekli olan uygun ve makul tedbirleri almış olmalıdır. Bu unsur sırrın niteliğine göre farklılık gösterebilir. Örneğin ticari sır teşkil eden kimyasal bir formülün yazılı olduğu kâğıtların işletmenin kasasında veya kilitli dolaplarda saklanması, dijital ortamda bulunan ve ticari sır teşkil eden bilginin bulunduğu dosyanın herkes tarafından kolayca erişilemeyecek şekilde şifrelenmiş olması, niteliği gereği işletmenin çalışanlarıyla paylaşılması gereken ticari sırların bu çalışanlarca ifşa edilmemesi veya çalışanın işyerinden ayrıldıktan sonra rakip işyeriyle bu sırları paylaşmaması için çalışanlarla ifşa etmeme (*non disclosure agreement – NDA*) ve rekabet etmeme (*non competition agreement – NCA*) anlaşmalarının imzalanmış olması gibi farklı şekillerde sır sahibinin sırrı koruma iradesi ortaya çıkabilir.

Bu çerçevede sayılan bu unsurları taşıması halinde iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, malî, iktisadî, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, mal veya hammadde kaynakları, imalatının teknik özellikleri, fiyatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağları, izne tâbi veya tâbi olmayan sözleşme bağlantılarına ilişkin bilgi ve belgeler, müşteri listesi, üretim usulü, teknik bilgi, pazarlama stratejileri, formül, veri ve algoritma gibi dijital alanda rekabet avantajı sağlayan unsurlar, üretim tekniği, teknik buluşlar, stratejik planlar, plan ve projeler, fiyat ve stok bilgileri, kredi kaynakları, işletmenin maliyet yapısı ve kârlılığı, çalışanların maaş tutarları gibi bilgilerin ticari sır kapsamında sayılması mümkündür.

Şüphesiz yukarıda listelenen bilgiler, bu Kanunun uygulanması bakımından da yargı uygulamalarında esas alınabilecek niteliktedir. Ancak bir bilginin, ticari sır teşkil edip etmediği konusunda kategorik olarak listeleme şeklindeki bir yaklaşımın doğru olmadığı değerlendirilmekte, somut olayın özelliklerine göre bir olayda ticari sır teşkil eden bilginin başka bir olayda ticari sır teşkil etmeyebileceği unutulmamalıdır. Nitekim yukarıda sayılan bazı unsurlar, kimi faaliyet alanları yönünden nispi gizlilik şartını sağlarken, başka faaliyet alanları yönünden sağlamayabilir. Bu nedenle, bir bilginin ticari sır teşkil edip etmediği belirlenirken, mutlaka kanuni tanımda yer alan üç unsuru sağlayıp sağlamadığının her somut olay nezdinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ticari sır sahibi tanımı: Ticari sır sahibi, ticari sır hukuka uygun olarak sahip olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar ticari sırlara tacirlerin ve diğer ticari faaliyet gösteren kişilerin sahip olması esas olsa da, her türlü gerçek ve tüzel kişinin ticari sır sahibi olabileceği esas kabul edilmiştir.

Nitekim henüz ticari faaliyete başlamamış, dolayısıyla tacir veya esnaf olmayan, ancak keşif veya başka yollarla bazı ticari sırlar elde etmiş ve bunları gelecekte ticari faaliyetleri kapsamında ticari işletmesinde veya esnaf işletmesinde kullanmayı planlayan kişinin ticari sırları da korunur.

İhlal eden tanımı: İhlal eden, ticari sır hukuka aykırı olarak elde eden, kullanan veya ifşa eden gerçek veya tüzel kişidir. İhlal eden tanımında ticari sır dair üç ihlal fiili mevcuttur. Bunlar elde etme (*acquisition*), kullanma (*use*) ve ifşa etme (*disclosure*) şeklindedir.

Elde etme, hukuka aykırı bir şekilde sır olarak saklanmakta olan bilgiye ulaşmayı ve bilgiye vakıf olmayı ifade eder.

Kullanma, hukuka uygun veya aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırrın, hukuka aykırı ve yetkisiz bir biçimde kullanılması ve bu ticari sırdan menfaat sağlanmasıdır.

İfşa etme, hukuka uygun veya aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırrın, hukuka aykırı bir şekilde aleni hale getirilmesidir.

İhlal eden ürün tanımı: Karşılaştırmalı hukukta, genellikle ihlal eden mal (*infringing good*) kavramının kabul edildiği görülmektedir. Bununla birlikte, bazı ülkelerde ihlal eden mal kavramı yerine ihlal eden ürün (*infringing product, rechtsverletzendes Produkt*) kavramının kullanılması sebebiyle yalnızca malların değil, hizmetlerin de içerikleri itibarıyla ticari sırları ihlal edebileceği değerlendirildiğinden, kapsam bilinçli olarak mal şeklinde değil hem malları hem de hizmetleri kapsamak üzere ürün şeklinde belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Elde Etme, Kullanma, İfşa Etme ve İstisnalar

Hukuka uygun elde etme, kullanma, ifşa etme

MADDE 3- (1) Bir ticari sırrın;

a) Ticari sır sahibinin rızasına dayanılarak,

b) Bağımsız keşif veya yaratımla,

c) Elde edilmesini, kullanımını veya ifşasını engelleyen veya sınırlandıran hiçbir kanuni veya sözleşmesel yükümlülük altında bulunmayan kimseden hukuka uygun bir yolla elde edilmiş ya da kamuya açık hale gelmiş bir mal veya hizmetin gözlemlenmesi, incelenmesi, analiz edilmesi, test edilmesi veya parçalarına ayrılmasıyla,

ç) İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak,

d) Çalışan ve çalışan temsilcileri ile ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin kanuni veya sözleşmesel hakkının kullanılması yoluyla, elde edilmesi hukuka uygundur.

(2) Birinci fıkrada hukuka uygun olarak elde edilen ticari sırrın, elde eden tarafından kanuni veya sözleşmesel bir engel olmaksızın kullanılması veya ifşası da hukuka uygundur.

GEREKÇE- Maddenin birinci fıkrası ile ticari sırrın hukuka uygun bir şekilde elde edilmesi halleri sayılmıştır. Bu sayıma göre; ticari sır sahibinin rızasıyla, bağımsız bir şekilde yapılan çalışmalara bağlı olarak keşif veya yaratımla, bir mal veya hizmetin gözlemlenmesi, incelenmesi, analiz edilmesi, test edilmesi veya parçalarına ayrılmasıyla, çalışan ve çalışan temsilcileri ile ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin kanuni veya sözleşmesel hakkının kullanılmasıyla ve son olarak ilgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak elde edilen ticari sırlar hukuka uygun bir edimdir.

Sayılan bu haller birbirlerinden bağımsızdır. Bu sebeple hukuka uygun edinim durumunun tespitinde, sayılan bu hallerin hepsinin veya birkaçının bir arada bulunmasının aranmaması, en azından bir halin varlığı ile bu halin kendine özgü şartlarının göz önünde bulundurulması gerekir. Aşağıda yer verilen açıklamalar bu hallerin anlaşılması ve yorumlanması bakımından yol gösterici olabilir ancak ticari sırların mahiyetinin her geçen gün değiştiği ve öngörülmesi mümkün olmayan ihlal yollarının ortaya çıktığı günümüzde bu açıklamalar tek başına yeterli olmayabilir. Ancak sayılan bu hallerin açıklamalarının yargı kararları ve öğretinin çalışmalarıyla birlikte genişlemesi beklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan ticari sır sahibinin rızası, yazılı veya yazılı olmayan açık bir beyan veya irade göstergesi ile ortaya konulabilir. İspatı mümkün sözlü bir beyan veya taraflar arasında imza altına alınmış bir sözleşme ticari sır sahibinin rızasını gösterir. Yazılı irade beyanları bakımından resmi şekil şartı aranmamak gerekir. Ortak bir amaç için bir araya gelen şirketlerin bu amacı gerçekleştirmek için sahip oldukları ticari sırları bir sözleşme çerçevesinde birbirleriyle paylaşmaları açık rızanın en net örneğini oluşturur. Böylesi bir sözleşme ticari sırrı kullananın hukuka uygun edinimini ortaya koyar.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde bağımsız keşif ve yaratım hali hukuka uygun edinim olarak sayılmıştır. Burada ticari sır sahibinden bağımsız, ondan ayrı olarak özel bir çalışma durumu önem arz etmektedir. Bu duruma verilebilecek en özel örnek farklı ülkelerde veya farklı şehirlerde yaşayan girişimcilerin aynı veya çok benzer mal veya hizmeti aynı ticari sırda dayanarak birbirlerinden habersiz ve bağımsız olarak üretebiliyor olmalarıdır. Ticari sırrı oluşturan öğeler belli bir çalışma neticesinde meydana gelmektedir ve birbirinden bağımsız kişilerce aynı ticari sırrın oluşturulması imkân dâhilindedir. Bu tür durumlarda karşılıklı veya tek taraflı olarak ticari sırrın ihlali konusu gündeme gelebilir. Böylesi bir ihlal iddiası durumunda iddia sahibinin öncelikle bu sırda vakıf olduğunu ispatlaması ve karşı tarafın bu sırrı hukuka aykırı olarak elde ettiğini delilleriyle birlikte ortaya koyması beklenir. Karşı tarafın ise ticari sırrı ediniminin bağımsız bir çalışmanın eseri olduğu savını öne sürmesi en doğal yoldur. Bu halde, mahkemece iddialar ve savunmalar incelenerek bilirkişi marifetiyle ihlale konu ticari sırrın bağımsız bir keşif ve yaratım süreciyle elde edilip edilmediği hususunun tespiti gerekir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde tersine mühendislik durumu hukuka uygun bir edinim olarak sayılmıştır. Ancak tersine mühendislik savı tek başına hukuka uygun edinimi göstermesi bakımından yeterli değildir. Örneğin henüz piyasaya sürülmemiş ve gizlilik altında tasarımına devam edilen bir mal veya hizmetin çeşitli kanallarla çalınması veya çalışanların ayarlanmasıyla elde edilerek tersine mühendisliğe tabi tutularak ticari sırrın elde edilmesi hukuka uygun bir edinim olarak kabul edilemez. Tersine mühendisliğin hukuka uygun bir edinim olarak kabul görmesi için mühendislik konusu olan mal veya hizmetin elde edilmesi, kullanımı veya ifşasını engelleyen veya sınırlandıran hiçbir kanuni veya sözleşmesel yükümlülük altında bulunmayan kimseden hukuka uygun bir yolla elde edilmiş olması ya da kamuya açık hale gelmesi gerekir.

Maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde ise ilgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına uygun olarak ticari sırrın edinimi hukuka uygun edinim olarak sayılmıştır. Ticari sırların ve bunların ihlali durumlarının kendine özgü yapıları bulunur. Bu sebeple ticari sırrın edinim koşulları ile bunun dürüstlük kuralına uygun olup olmadığının tespitinin kriterlerle belirlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, dürüstlük kuralı ile ticari sırrın edinildiği koşulların içeriğinin öğretilde belirleneceği ve yargı kararlarıyla açıklık kazanacağı şüphesizdir.

Maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde çalışan, çalışan temsilcileri, ticari sır sahibinin vekili veya temsilcilerinin ticari sır edinimleri düzenlenmiştir. Sayılan bu kişilerin, ticari sır sahibi gerçek veya tüzel kişiyle olan hukuki statüleri ve ilişkileri sebebiyle ticari sırlara temas etme ve bunlara vakıf olma durumları bulunmaktadır. Bu sebeple bunların ticari sırları edinim hallerinin doğal olarak hukuka uygun bir edinim olarak görülür. Ancak bu hukuki statü ve ilişkilere sahip olunması tek başına yeterli olmaz; bunun için ayrıca sırrın ediniminin kanuni ve sözleşmesel hakkın kullanılmasına bağlı olması gerekir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise hukuka uygun olarak elde edilen ticari sırrın, elde eden tarafından kanuni veya sözleşmesel bir engel olmaksızın kullanılmasına veya ifşasına cevaz verilmektedir. Buna göre birinci fıkra sayılan hukuka uygun elde etme hallerinin kullanma ve ifşa edebilmeye de yansımaları için ayrıca kanuni ve sözleşmesel bir engelin bulunmaması gerekir.

Hukuka aykırı elde etme, kullanma, ifşa etme

MADDE 4- (1) Bir ticari sırrın;

a) Ticari sır sahibinin yasal kontrolü altında bulunan ve ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik veriye yetkisiz olarak erişim sağlanması, el konulması ya da bunların kopyalanması yoluyla,
b) İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına aykırı olarak, elde edilmesi hukuka aykırıdır.

(2) Ticari sırrın;

a) Hukuka aykırı olarak elde edilmesi suretiyle,
b) Gizlilik anlaşması veya ifşa etmeme yükümlülüğüne aykırı olarak,
c) Kullanımını sınırlandırmaya yönelik sözleşme ya da başka bir yükümlülüğün ihlal edilmesi suretiyle, kullanımı veya ifşası hukuka aykırıdır.

(3) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiği, kullanıldığı veya ifşa edildiği biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa, bu sırrın ihlal edenden elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi de hukuka aykırıdır.

(4) İhlal eden ürünlerin üretilmesi, piyasaya sunulması ya da bu amaçlarla ithal edilmesi, ihraç edilmesi veya depolanması durumlarında bu tür faaliyetleri yürüten kişi tarafından ürünün ihlal eden ürün olduğu biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa bu tür faaliyetler de ticari sırrın hukuka aykırı kullanımı sayılır.

GEREKÇE- Madde ile ticari sırrların hukuka aykırı edinim, kullanılma ve ifşa edilmeleri halleri ile bu hallerin istisnası sayılan durumlar düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sır sahibinin yasal kontrolü altındaki ticari sırrların, hukuka aykırı erişimle, el konulmayla ya da kopyalamayla elde edilmesi ticari sırrların hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesidir. Ticari sırrların hukuka aykırı elde edilmesi bilgi sistemlerine yetkisiz erişim, bilgi hırsızlığı, sanayi casusluğu gibi fiillerle yapılmakta ve bu fiiller genellikle cezai yaptırımları olan suçlarla birlikte gerçekleşmektedir. Bu fıkra da hukuka aykırılığı meydana getiren ve en sık rastlanan üç fiil üzerinden düzenleme yapılmıştır. Ancak ticari sırrların mahiyetinin her geçen gün değiştiği ve öngörülmesi mümkün olmayan elde etme yollarının ortaya çıktığı günümüzde hukuka aykırılığı meydana getiren fiilleri, sayma yoluyla düzenlemek mümkün olmayacağı gibi fıkra da sayılanlarla da sınırlı tutmak doğru olmayacaktır. Zamanla sayılan fiillerden farklı bir fiille karşılaştırılması ihtimal dâhilindedir. Bu ihtimalin gerçekleştiği durumda elde etmenin hukuka aykırı olup olmadığı, ticari sırrın sahibinin yasal olarak kontrolü altında olup olmadığı ve elde etme fiilinin hukuka uygun olup olmadığına bakılarak değerlendirilmelidir.

İlgili duruma özgü koşullar altında dürüstlük kuralına aykırı olarak ticari sırrın elde edilmesi de hukuka aykırı elde etme olarak sayılmıştır. Ticari sırların ve bunların hukuka aykırı yollarla elde edilme durumlarının kendine özgü yapıları bulunur. Bu sebeple ticari sırrın edinim koşulları ile bunun dürüstlük kuralına uygun olup olmadığının tespitinin kriterlerle belirlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, dürüstlük kuralı ile ticari sırrı edinildiği koşulların içeriğinin öğretice belirleneceği ve yargı kararlarıyla daha da açıklık kazanacağı şüphesizdir.

İkinci fıkra: Hukuka aykırı kullanma ve ifşa durumları sayılmıştır. Buna göre; birinci fıkra çerçevesinde hukuka aykırı bir şekilde elde edilmiş olan ticari sırların kullanılması ve ifşası da hukuka aykırıdır. Bu kapsamda örneğin bilgi sistemlerine yetkisiz erişim marifetiyle hukuka aykırı bir şekilde kaynak kodlarının çalınması hukuka aykırı elde etme durumunu yaratır. Bu kaynak kodun kullanılarak yazılım oluşturulması veya geliştirilmesi halinde hukuka aykırı kullanım suçu da meydana gelir. Bu durumda hem hukuka aykırı elde etme hem de kullanma suçu doğar.

Yine ticari sırrın, gizlilik anlaşması veya ifşa etmeme yükümlülüğü çerçevesinde korunduğu, kullanımını sınırlandırmaya yönelik sözleşme ya da başka bir yükümlülüğün bulunduğu hallerde sözleşme veya yükümlülüğün ihlali suretiyle kullanma veya ifşa durumu hukuka aykırı kabul olunur. Örneğin konsorsiyum içinde bulunan ve ticari sırlarını birbirleriyle paylaşan şirketlerin aralarında düzenlediği gizlilik anlaşmasına rağmen taraflardan birinin sözleşmeye aykırı bir şekilde ticari sırları farklı iş düzeninde kullanması ticari sırrın hukuka aykırı kullanımını doğurur. Bir başka örnekte işverenle çalışanlar arasında düzenlenen sözleşmede ticari sırların ifşa edilmemesi yönelik bir düzenleme bulunmasına karşın çalışanın söz konusu ticari sırları rakipler veya üçüncü taraflara açıklaması hukuka aykırı ifşa olarak değerlendirilir.

Üçüncü fıkra: Hukuka aykırı elde etme, kullanma veya ifşa fiillerinde herhangi bir rol üstlenmemelerine rağmen sonradan ticari sırrı ihlal eden üçüncü kişilerin sorumluluğu düzenlenmiştir. Buradaki sorumluluk söz konusu ihlalleri bilme durumu üzerine kurguludur. Şayet üçüncü bir taraf ticari sır niteliğindeki bir bilgiyi, hukuka aykırı olarak elde edenden, kullandandan veya ifşa edenden bu durumu bilerek elde ediyorsa bu kişinin fiili de hukuka aykırı elde etme olarak değerlendirilir. Üçüncü taraf bu durumdan habersiz ve iyi niyetle hareket ederek bu bilgiye sahip oluyorsa kendisi nezdinde bir hukuka aykırılıktan bahsedilemez. Ancak bazı durumlarda bilmeme karinesi yeterli olamaz. Örneğin dünya genelinde bilinirliği bulunan bir markanın formülünü gizleyerek ürettiği bir ürün veya hizmetin formülünün ya da know-how'ının hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesi ve elde eden tarafından üçüncü bir tarafla bunların paylaşılarak kullanılması durumunda üçüncü tarafın bilmeme ve iyi niyet savı hukuka aykırı kullanma fiilini ortadan kaldırmayacaktır.

Dördüncü fıkra: Ticari sırların hukuka aykırı kullanımı fiili ve bu fiili gerçekleştirenlerin kapsamı bu fıkra ile genişletilmektedir. Buna göre; ihlal eden ürünlerin üretilmesi, piyasaya sunulması ya da bu amaçlarla ithal edilmesi, ihraç edilmesi veya depolanması durumlarında bu tür faaliyetleri yürüten kişi tarafından ürünün ihlal eden ürün olduğu biliniyorsa veya bilinmesi gerekiyorsa bu tür faaliyetler de ticari sırrın hukuka aykırı kullanımı sayılmaktadır. Buradaki sorumluluk kişinin ihlal eden ürün olma durumunu bilme durumu üzerine kurguludur. Bilme durumuna yönelik üçüncü fıkrada yer verilen açıklamalar burası için de geçerlidir.

İstisnalar

MADDE 5- (1) Ticari sırrın;

- a) Genel kamu menfaatinin korunması amacıyla hareket edilmiş olması koşuluyla hukuka aykırı faaliyetlerin ortaya çıkarılması için,
- b) Düşünceyi açıklama ve yayma, basın ve bilgi edinme hürriyeti çerçevesinde,

c) Çalışanların, çalışan temsilcilerine yasal mevzuat uyarınca görevlerini meşru bir şekilde yerine getirmeleri amacıyla ve bu görevlerin yerine getirilmesi için gerekli olması koşuluyla bilgi vermeleri halinde,
ç) Kanunlarda tanınan meşru bir menfaatin korunması için, elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hukuka aykırılık teşkil etmez.

GEREKÇE- Madde ile ticari sırların elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi durumlarında hukuka aykırılık yaratmayacak haller AB düzenlemelerine paralel olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda; genel kamu menfaatinin korunması amacıyla hareket edilmiş olması koşuluyla yasa dışı faaliyetlerin ortaya çıkarılması amacıyla, çalışanların, çalışan temsilcilerine yasal mevzuat uyarınca görevlerini meşru bir şekilde yerine getirmeleri amacıyla ve bu görevlerin yerine getirilmesi için gerekli olması koşuluyla bilgi vermeleri amacıyla veya düşüncüyü açıklama ve yayma, basın ve bilgi edinme hürriyeti çerçevesinde ya da kanunlarda tanınan meşru bir menfaatin korunması için hareket edilmesi halinde ticari sırrın elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hukuka aykırılık teşkil etmeyecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ticari Sır Sahibinin Hakları ve Bunların Korunması

Ticari sır sahibinin hakları

MADDE 6- (1) Ticari sır sahibi, ticari sırlarının hukuka aykırı olarak elde edilmesinin, kullanılmasının veya ifşa edilmesinin önlenmesini veya bu eylemler sonucu meydana gelen zararın tazminini isteme hakkına sahiptir.

GEREKÇE- Madde ile bu Kanunun amacıyla bağlantılı olarak ticari sır sahibinin ticari sırlarının korunması için önlemler alabilmesi ve ticari sırlarının hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesinden doğan zararlarının telafi edilebilmesi amacıyla çeşitli çözüm yollarına başvurma hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu maddede bahsi geçen tedbir, usul ve çözüm yollarına Kanunun 7 nci ilâ 11 inci maddelerinde yer verilmiş olup, bu yollar ticari sır sahibinin ihtiyati tedbir isteminde bulunma, dava açma ve tazminat hakkı olarak düzenlenmiştir.

İhtiyati tedbir

MADDE 7- (1) Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiği, kullanıldığı, ifşa edildiği iddiasıyla veya yakın bir elde etme, kullanma veya ifşa etme tehlikesinin varlığı sebebiyle, mahkeme talep halinde, bu Kanun ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca ihtiyati tedbir kararı verebilir.

(2) Ticari sır sahibinin mevcut durumunun korunması amacıyla 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen tedbirlerin yanı sıra mahkeme,

a) Ticari sırrın veya ticari sır olduğu iddia edilen bilginin kullanımının ve ifşasının geçici olarak yasaklanması,

b) İhlal eden ürünlerin üretiminin, piyasaya arzının, kullanımının yasaklanması veya bu amaçlarla ithalinin, ihracının ve depolanmasının yasaklanması,

c) İhlal eden ürünlerin piyasaya girişinin veya tedavülünün engellenmesi amacıyla; bu ürünlere geçici olarak el konulması ve yargılama sonuna kadar yediemine tevdi edilmesi,

ç) Ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının geçici olarak erişime engellenmesi, şifrelenmesi veya el konulması,

yönünde karar verebilir.

(3) 6100 sayılı Kanunun 395 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, mahkeme ticari sırrı veya sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin, ticari sır sahibinin muhtemel zararının tazminine yetecek düzeyde bir teminat göstermesi şartıyla, söz konusu bilgiyi kullanmaya devam etmesine de karar verebilir. Ancak mahkeme, ticari sır olduğu iddia edilen bilginin teminat karşılığında ifşa edilmesine izin veremez.

GEREKÇE- Maddede ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi hallerinde ticari sır sahibinin talebi üzerine mahkemece verilebilecek ihtiyati tedbir ve diğer tedbir kararları düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiğini, kullanıldığını, ifşa edildiğini veya yakın bir elde etme, kullanma ve ifşa etme tehlikesinin var olduğunu ileri süren sır sahibinin talep etmesi halinde, mahkeme tarafından hem bu Kanunda yer alan özel düzenlemeler çerçevesinde hem de ihtiyati tedbire ilişkin genel hükümleri içeren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde inceleme yapılarak ihtiyati tedbir kararı verilebilir. İhtiyati tedbir kararı verilebilmesi için, ihtiyati tedbire esas olan bir hakkın varlığı ve bir ihtiyati tedbir sebebinin bulunması gerekmektedir.

İkinci fıkra: Fıkırada, mahkemece 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verilebilmesinin yanı sıra, bu fıkra ile özel olarak düzenlenen ticari sırrın veya ticari sır olduğu iddia edilen bilginin kullanımını ve ifşasının yasaklanması, ihlal eden ürünlerin piyasaya arzının ve kullanımının yasaklanması veya bu amaçlarla ithalinin, ihracının ve depolanmasının yasaklanması, ihlal eden ürünlerin piyasaya girişinin veya tedavülünün engellenmesi amacıyla el konulması, ticari

sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belge, nesne, materyal, madde ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının geçici olarak erişime engellenmesi, şifrelenmesi veya el konulması yönünde tedbirlere de karar verebileceği düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: 6100 sayılı Kanunun 395 inci maddesi uyarınca aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen veya hakkında bu tedbir kararı uygulanan kişi mahkemece kabul edilecek teminatı gösterdiği takdirde, mahkemece duruma göre tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verilebilmekle birlikte, bu fıkra ile getirilen düzenleme gereğince ticari sırrı veya sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin ticari sır sahibinin muhtemel zararının tazminine yetecek düzeyde mahkemece belirlenecek olan teminatı göstermesi halinde edindiği bilgiyi mahkeme kararıyla kullanmaya devam edebilmesine olanak tanınmıştır. Bu şekilde aleyhine tedbir kararı verilen kişi mahkemeden, hem teminat karşılığı tedbirin kaldırılmasını veya değiştirilmesini, hem de ticari sır sahibinin muhtemel zararını karşılamak suretiyle ticari sır olduğu iddia edilen bilgiyi kullanmaya devam etmesi yönünde karar verilmesini isteyebilecektir. Muhtemel zarar, ileride bir olgunun gerçekleşmesi halinde, ortaya çıkma ihtimali bulunan kayıplar olarak tanımlanabilecektir. Burada muhtemel zararı ve tazmin edilecek tutarı belirleme yetkisi mahkemeye aittir. Ancak ticari sır olduğu iddia edilen bilgiyi hukuka aykırı olarak kullandığı iddia edilen kişinin teminat karşılığı bilgiyi kullanmaya devam etmesine karar verilen hallerde, bu bilgiyi üçüncü kişilere ifşa etmesine izin verecek şekilde bir ihtiyati tedbir kararı alınmaz.

İhtiyati tedbir talebi

MADDE 8- (1) İhtiyati tedbir talebinde bulunulması halinde mahkemeye, 6100 sayılı Kanunun 390 ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen dilekçeye ilave olarak talep sahibi tarafından,

a) Bir ticari sırrın mevcut olduğu,

b) Ticari sırrın sahibi olduğu,

c) Ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmiş, kullanılıyor veya ifşa ediliyor olduğu ya da ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi tehlikesinin mevcut olduğu,

hususlarını yaklaşık olarak ispat edebilecek delillerin sunulması gerekir.

(2) Mahkeme ihtiyati tedbir talebini değerlendirirken uygun gördüğü diğer her türlü koşula ek olarak,

a) Ticari sırrın değeri ve diğer özelliklerini,

b) Ticari sırrı korumak için sır sahibinin almış olduğu önlemleri,

c) İhlal eden olduğu iddia edilen tarafın ticari sırrı elde etme, kullanma ve ifşa etme eylemlerine yönelik iradesini,

ç) Ticari sırrın hukuka aykırı kullanımı veya ifşasının yaratacağı veya yarattığı etkiyi,

d) Tarafların meşru menfaatlerini ve ihtiyati tedbir talebinin kabulü veya reddinin taraflarda yaratacağı etkiyi,

e) Üçüncü kişilerin meşru menfaatlerini,

f) Kamu yararını,

g) Temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınmasını,

dikkate alır.

(3) İhtiyati tedbir ile korunması talep edilen bilginin, ticari sır niteliğinde olmadığı veya ihlal edene atfedilemeyecek sebeplerden dolayı aleni hale geldiği tespit edilirse, mahkeme ihtiyati tedbir talebini reddeder veya mevcut tedbirin kaldırılmasına karar verir. 6100 sayılı Kanunun 396 ncı maddesi hükmü saklıdır.

GEREKÇE- Maddede ticari sır sahibinin talebi üzerine ihtiyati tedbir kararının verilebilmesi için mahkemece yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gereken hususlar ve mahkemece talep sahibinden ilave delil talep edilebileceği düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: 6100 sayılı Kanunun 390 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ihtiyati tedbir talebinde bulunulması halinde kural olarak tedbir talep eden taraf, öncelikle tedbir istemine ilişkin dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını “yaklaşık ispat” ölçüsünde yasal delillerle ispat etmek zorundadır. Yaklaşık ispat kuralında mahkemece iddianın büyük oranda doğru olduğu kabul edilmekle birlikte, aksinin de mümkün olabileceği gözetilmektedir. Ticari sırra ilişkin ihtiyati tedbir incelemesine ilişkin olarak düzenlenen bu fıkra ile ise, mahkemenin ihtiyati tedbire karar verebilmek için ihtiyaç duyması halinde ticari sırrın mevcut olduğu, ticari sırrın sahibi olduğu, ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmiş, kullanılıyor veya ifşa ediliyor olduğu ya da ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi tehlikesinin mevcut olduğu hususlarında ikna edici deliller sunulmasına karar verebilmesine imkân tanınmıştır.

İkinci fıkra: Fıkroda mahkemenin ihtiyati tedbir talebini değerlendirirken gözetmekle yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: Fıkra ile mahkemece ihtiyati tedbir talebi üzerine yapılan inceleme neticesinde, bu tedbir ile korunması talep edilen bilginin ticari sır niteliğinde olmadığı veya ihlal edene atfedilemeyecek sebeplerden dolayı aleni hale geldiğinin tespiti halinde, mahkemece ihtiyati tedbir talebinin reddine ve uygulanmış olan mevcut bir tedbir var ise bu tedbirin kaldırılmasına karar verilebilmesine olanak tanınmıştır.

Davalar

MADDE 9- (1) Ticari sır sahibi görevli ve yetkili mahkemeden;

- a) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edildiğinin, kullanıldığının ve ifşa edilip edilmediğinin tespitini,
- b) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edilmesinin, kullanılmasının ve ifşa edilmesinin, ihlal eden ürünlerin üretilmesinin, piyasaya sunulmasının veya kullanılmasının ya da ithal edilmesinin, ihraç edilmesinin veya depolanmasının yasaklanmasını; piyasaya sunulmuşsa bunların toplatılmasını, ihlal niteliğinden yoksun bırakılmasını veya imha edilmesini,
- c) Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi sonucunda meydana gelen hukuka aykırı durumun ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasını; bu durum yanlış veya yanıltıcı beyanlarla meydana gelmişse bu beyanların düzeltilmesi ve ihlalin önlenmesi için zorunlu olduğu takdirde bu durumun meydana gelmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,

ç) Ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği herhangi bir belgenin, nesnenin, materyalin, maddenin ya da elektronik verinin tamamının veya bir kısmının imha edilmesini veya uygun olduğu durumlarda, bunların tamamının veya bir kısmının kendisine teslim edilmesini, talep edebilir.

(2) Davalı tarafın,

a) Bilginin ticari sır niteliğinde olduğunu bilmediği veya bu bilgileri elde ettiği kişinin ihlal eden konumunda olduğunu bilmediği veya bilmesinin mümkün olmadığı,

b) Birinci fıkrada sayılan yaptırımlara tabi tutulması halinde orantısız ölçüde zarar edebileceği, hallerde mahkeme, ticari sır sahibinin menfaatlerinin korunması kaydıyla, birinci fıkrada sayılan yaptırımlar yerine tazminat ödenmesine karar verebilir.

(3) 8 inci maddenin ikinci fıkrası, mahkemece bu madde kapsamında yapılacak değerlendirmelerde de uygulanır.

GEREKÇE- Madde ile ticari sırları ihlal edilenin görevli ve yetkili mahkemeden talepte bulunabileceği hususlar, ihlal edeni gözetken haller ile dava görülürken mahkemenin bakmakla yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

Birinci fıkra: Ticari sır sahibinin, ticari sırlarının ihlal edildiği iddiası ile açacağı davada görevli ve yetkili mahkemeden talep edebileceği hususlar sayılmıştır. Açılacak davada ticari sır sahibi, ihlalin tespitini, önlenmesini, ihlal eden ürünlere yönelik imha dâhil olmak üzere tedbirlerin alınmasını, ihlal nedeniyle oluşan maddi durumun kaldırılması ile bu durumun meydana gelmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını, ticari sırrı içeren ya da ticari sırrın elde edilebileceği unsurların tamamen ve kısmen imhasını veya teslimini talep edebilir. Sayılan bu hususlardan yalnızca bir veya birkaçı talep edilebileceği gibi somut olayın niteliğine göre tüm hususlar bir arada olacak şekilde talepte de bulunulabilir.

İkinci fıkra: Ticari sırların önemine binaen bu maddenin birinci fıkrasında ağır tedbirler öngörülmüştür. Bu tedbirlerin ihlal edenin durumuna bakılmaksızın doğrudan her halde uygulanması hakkaniyete ve ölçülülüğe uygun olmayabilir. Ticari sır sahiplerinin haklarını koruyucu tedbirlerle birlikte ihlale sebep olan tarafın durumunu ihmal etmeyen hükümlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu fıkra ile bu ihtiyacın giderilmesi adına ticari sır sahibinin menfaatleri göz ardı edilmeksizin bir denge kurulmak istenmektedir. Buna göre; ihlal edenin, ticari sır ihlalini bilmeme veya bilememe halinin mevcut olması veya birinci fıkrada öngörülen tedbirlerin uygulanması durumunda aşırı veya orantısız zarar edebilmesine sebebiyet verilebilmesi ihtimali durumunda birinci fıkrada öngörülen tedbirler yerine ihlal edenin tazminat ödemesine karar verilebilir. Ancak bu karar verilirken ticari sır sahibinin menfaati hiçbir koşulda ihmal edilemez.

Üçüncü fıkra: Fıkrada mahkemenin davayı görürken gözetmekle yükümlü olduğu temel hususlar düzenlenmiştir.

Tazminat

MADDE 10- (1) Ticari sır sahibi, bu Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında sayılan istemler dışında ihlal edenden zararlarının giderimi amacıyla görevli ve yetkili mahkemeden maddi ve manevi tazminat talebinde de bulunabilir.

(2) Tazminat tutarı ticari sır sahibinin uğradığı kazanç kaybı dahil olmak üzere her türlü olumsuz ekonomik etkiler ile ihlal edenin haksız kullanım dolayısıyla elde ettiği kazançlar esas alınarak belirlenir.

(3) İkinci fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla, tazminat, asgari olarak ticari sırrın kullanılması karşılığında makul bir ödemeye karşılık gelen bir tutarda belirlenir.

GEREKÇE- Maddede zarar ve tazminatın belirlenmesine ilişkin esaslar tespit edilmiştir.

Birinci fıkra: Tazminat talebi, ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanımı ve ifşası sonucunda bir zarar doğmuşsa 9 uncu maddede düzenlenen taleplerle birlikte veya müstakil olarak ileri sürülebilecek bir taleptir. Ticari sırrın hukuka aykırı olarak saldırıya uğraması durumunda maddi zarara ek olarak manevi zarar da doğabileceği kabul edilmiş, bu minvalde ticari sır sahibine manevi tazminat davası ikame etme imkânı da tanınmıştır. Bununla birlikte, manevi tazminat şartlarının oluşup oluşmadığı belirlenirken genel hükümlere göre hareket edilmesi gerekir.

İkinci fıkra: Maddenin ikinci fıkrasında, tazminatın hesaplanmasına ilişkin bazı temel dayanak noktaları belirlenmiştir. Buna göre, ticari sır sahibinin uğradığı kazanç kaybı yani zarar görenin aktifindeki azalma gibi unsurlar ile ihlal edenin haksız kullanım dolayısıyla elde ettiği kazançlar yani zarar verenin aktifindeki artış gibi unsurlar da zararın belirlenmesinde etkili olacaktır. Zira, ticari sır özü itibariyle bir bilgi olduğu için, çoğunlukla zarar bizatihi bu bilginin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi sebebiyle değil, bu bilginin haksız kullanımı sonucunda oluşan haksız kazanç ve kazanç kaybı sebebiyle gündeme gelmektedir.

Üçüncü fıkra: Maddenin üçüncü fıkrasında, tazminatın hesaplanmasına ilişkin bir özel durum daha belirlenmiştir. Buna göre, ihlal eden ticari sırrı hukuk aykırı olarak elde etme, kullanma ve ifşa suretiyle değil de bu eylemleri hukuka uygun olarak gerçekleştirseydi, örneğin zarar gören ticari sır sahibi ile arasında ticari sır ilişkisi bulunan bir lisans sözleşmesi akdederek bu kapsamda ticari sırrı hukuka uygun olarak kullansaydı, durumun koşullarına göre lisans bedeli olarak ne ödemesi gerekecekse en az o kadar miktarda tazminat ödemelidir. Ancak bunun üzerinde bir aşkın zarar mevcutsa, bu zararlar ikinci fıkra kapsamında ispat edildiği müddetçe, belirlenen bu asgari tutarın üzerinde de tazminata hükmedilebilir.

Yargılama sürecinde ticari sırların korunması

MADDE 11- (1) 6100 sayılı Kanununun 249 uncu maddesi dahil olmak üzere bir bilgi, ticari sır olduğu iddiasıyla mahkemeye karşı gizli tutulamaz. Ancak yargılamanın herhangi bir aşamasında bir bilginin ticari sır niteliğini haiz olduğunun taraflardan biri tarafından ileri sürüldüğü hallerde, hâkim tarafından bu bilginin ticari sır niteliğini haiz olduğu hususunda kanaat oluşması durumunda bunun tamamen veya kısmen gizli tutulması amacıyla gerekli tedbirler alınır. Hâkim dava dosyasına giren ticari sır olduğu iddia edilen veya ticari sır niteliğindeki bilgilerin özel olarak muhafazasına ve özellikle taraf vekilleri dışındaki avukatların 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 46 ncı maddesinde tanınan yetkileri kullanmamasına karar verebilir.

(2) Mahkeme ticari sırrın doğrudan sunularak görüşüleceği duruşmaya sınırlı sayıda kişinin katılmasına karar verebilir. Duruşmaya katılacak kişilerin kapsamı belirlenirken, ticari sırrın gizli kalmasında ticari sır sahibinin üstün menfaati ile tarafların adil yargılanma hakkı gözetilir. Her halükârda mahkeme, davanın taraflarının ve taraflar vekille temsil ediliyorsa vekillerinin duruşmaya katılımlarını ticari sır nedeniyle engelleyemez.

(3) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, mahkeme ve diğer adliye personeli, davanın tarafları, taraf vekilleri, tanık, bilirkişi ve benzeri diğer kişiler dâhil olmak üzere, yargılama veya çekişmesiz yargı işine katılan herkes öğrendiği ticari sırrı kullanmamakla ve ifşa etmemekle yükümlüdür.

(4) Mahkemece, ticari sır niteliğini haiz olduğu ileri sürülen ve hakkında gerekli tedbirler alınan bir bilginin, ticari sır niteliğinde olmadığına veya aleni hale gelerek ticari sır niteliğini kaybetmiş olduğuna sonradan karar verilmesi halinde üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülük kendiliğinden sona erer.

(5) Ticari sır veya ticari sırra ilişkin bilgiler içeren mahkeme tutanakları, kararlar ve yargılamada üretilen diğer her türlü belge, üçüncü kişilerle ancak bu bilgiler çıkarılmış veya ticari sırrın gizliliğini koruyacak biçimde paylaşılabilir.

(6) Bu Kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda 6100 sayılı Kanun, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır.

GEREKÇE- Madde, yargılama sürecinde ticari sırların korunmasına ilişkin yargılama usulüne dair özel hükümler içermektedir.

Birinci fıkra: Birinci fıkrada bir bilginin ticari sır olması nedeniyle mahkemeye karşı gizli tutulamayacağı esası ortaya konulduktan sonra, ticari sır teşkil eden yahut ticari sır teşkil ettiği konusunda kanaat oluşan bilgi ve belgelere ilişkin hâkimin gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü düzenlenmiştir. Hâkim, bu maddeye dayalı olarak, kötü niyetli şekilde ticari sır teşkil etmediği bariz olan belgelerin ticari sır olduğu iddiasıyla yapılan tedbir başvurularını reddetme yetkisini haizdir. Bununla birlikte, mahkemeye tevdi olunan bir bilgi veya belgenin, ticari sır olabileceği yönünde makul kanaat oluştuysa, aksi tespit olunana kadar söz konusu bilgi ve belge hakkında tedbir uygulanmalıdır.

Alınacak tedbirler bilgi ve belgenin niteliğine göre değişebilir. Buna göre, yalnızca sınırlı sayıda kalem personelinin yahut yalnızca hâkimin kendisinin bilgi ve belgeye erişiminin sağlanması, belgenin kilitli dolapta muhafaza edilmesi gibi uygun düşen önlemler gündeme gelebilir.

İkinci fıkra: Fıkrada, hâkimin ticari sırrın doğrudan sunularak görüşüleceği duruşmalara katılımı sınırlama yetkisi düzenlenmektedir. Bir ticari sırrın veya ticari sır olduğu yönünde makul kanaat oluşmuş bulunan bilgi ve belgenin dosyaya sunulması ve duruşmada görüşülmesi, çoğu zaman söz konusu belgenin dosya yönünden bir delil teşkil ettiği durumlarda söz konusu olur. Bu noktada, ticari sır sahibi ile davanın karşı tarafının çatışan menfaatlerinin bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Bir yanda ticari sır sahibinin ticari sırrının gizli kalmasında ve alenileşmemesinde menfaati, dolayısıyla yargılama esnasında yalnızca asgari sayıda kişiye ifşa olmasında menfaati bulunmaktadır. Diğer tarafta ise davanın karşı tarafının hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkına ilişkin menfaati bulunmaktadır. Bir ticari sırrın dosyaya delil olarak sunulduğu hallerde, karşı tarafın bu delile dair bir savunma yapabilmesi için ticari sırrın ne olduğunu öğrenmesi gerekebilir. İşte bu nedenle hâkim, duruşmaya sınırlı sayıda kişinin katılmasına ilişkin karar verirken bu çatışan menfaatleri göz önünde bulundurarak kararını vermelidir. Fıkrada adil yargılanma hakkının bir gereği olarak, her halükârda tarafların ve taraf vekillerinin duruşmaya katılımına imkân verilmesi gerektiği özel olarak düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra: Fıkrada, farklı görev ve ünvanlarla yargılamaya katılan kişilerin, yargılama dolayısıyla öğrendikleri ticari sırları kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü özel olarak düzenlenmiştir. Yargılama kapsamında o yargılamanın bir parçası olunması sebebiyle ticari sırların

öğrenilmesi (elde edilmesi) hukuka uygundur. Ancak bu kişilerin bu şekilde öğrendikleri ticari sırları kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü vardır. Böyle bir kullanım veya ifşa, Kanunun 4 üncü maddesi anlamında hukuka aykırı kullanım ve ifşa teşkil edecektir.

Dördüncü fıkra: Fıkırada, üçüncü fıkırada düzenlenen kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğünün hangi hallerde sona ereceği düzenlenmektedir. Buna göre, yargılama esnasında hakkında ticari sır teşkil ettiği yönünde makul kanaat oluşan bilginin gerçekte ticari sır teşkil etmediğinin tespit edilmesi durumunda ya da aslen ticari sır teşkil etmekle birlikte, sonradan alenileşmiş olması sebebiyle gizlilik unsurunu kaybederek bilginin ticari sır olma vasfını yitirmesi halinde, üçüncü fıkırada öngörülen kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü kendiliğinden sona erecektir.

Beşinci fıkra: Fıkırada, bir ticari sırrın dâhil olduğu yargılamalarda niteliği gereği bu ticari sır ile ilişkin gizli nitelikteki bilgileri içeren duruşma tutanağı, karar ve benzeri belgelerin, söz konusu yargılamada doğrudan yer almış bulunan kişiler dışında üçüncü kişilerle paylaşılırken, bu gizli bilgilerin çıkarılmış veya gizliliğini koruyacak biçimde paylaşılması esası düzenlenmektedir. Nitekim mevcut durumda böyle bir koruma bulunmadığı için, ticari sır sahipleri, lehlerine delil teşkil eden ticari sırlarının yargılama sonucunda tamamen ifşa olarak gizliliğinin ortadan kalkabileceği ve ticari sır vasfını yitirebileceği endişesiyle, bu ticari sırları dosyaya ibraz etme konusunda çekimser kalmaktadır. Hüküm, maddenin bütününde var olan, ticari sırrın dosyaya ibrazı sonrasında da yalnızca yargılama kapsamında öğrenmesi gereken asgari sayıda kişi tarafından öğrenilmesini sağlamak amacını destekler niteliktedir.

Altıncı fıkra: Fıkırada, hüküm bulunmayan hallerde 6100 sayılı Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmektedir. Madde yargılama usulüne ilişkin özel nitelikli hükümler getirmekte olup, bu hükümler dışında ait olunan yargılamaya göre genel nitelikli olan hükümler uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Mahkeme kararının ilanı

MADDE 12- (1) Mahkemece, taraflardan birinin talebi üzerine ticari sırrın hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesine ilişkin davalarda kesinleşmiş kararın kısmen veya tamamen ilan edilmesine karar verilebilir. Mahkeme, yayımlanacak ilanın içeriğinde ticari sır veya ticari sır ile ilişkin bilgilerin yer almaması için gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla yapılacak giderler ihlalin varlığı halinde ihlal eden tarafça karşılanır.

(2) Mahkemece verilecek kararda;

a) Ticari sırrın değeri,

b) İhlal edenin ticari sırrın elde edilmesinde, kullanılmasında veya ifşasında tutumu ve bu eylemlerine devam etme olasılığı,

c) Ticari sırrın hukuka aykırı kullanımının veya ifşa edilmesinin sonuçları ve ticari sır sahibine etkisi,

ç) Davanın, tarafların özel hayatı ve itibarına etkisi, dikkate alınır.

(3) İlanın şeklini ve kapsamını mahkeme belirler.

GEREKÇE- Ticari sır davalarında yargı kararlarının yayımlanması hukuki süreçte şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirmekte, kanunun yorumlanması ve uygulanmasında hukuki kesinlik ve tutarlılığın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Hukukçuların kanunun ilkelerini ve gerekçelerini kendi durumlarına uygulayabilmesi, ticari sır uygulamalarının daha öngörülebilir hale gelmesini sağlamaktadır. Yayımlanan bu kararlara erişim, ticari sır sahipleri ve diğer kişilerin ticari sır anlaşmazlıkları konusunda mahkemelerin nasıl karar verdiğini anlamalarına olanak tanımakta ve benzer durumlarda yapacakları değerlendirmelere ve alacakları kararlara rehberlik etme imkânı sunmaktadır.

Ayrıca yargı kararlarının yayımlanması, ticari sırların hukuka aykırı olarak edinilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine karşı caydırıcı unsur olmakta, ticari sır sahiplerinin çıkarlarının korunmasında ek fayda sağlamaktadır. Bununla birlikte, hükümde yer alan yargı kararlarının yalnızca gizli olmayan unsurlarının yayımlanmasına yönelik tedbir, yasal işlemlerde şeffaflık ile hassas ticari bilgilerin korunması arasında bir denge kurmak için gerekli önlemi almaktadır.

Söz konusu kararlar yargı kararlarına erişim hakkı kapsamında herkesin erişimine kişisel verilerin ve ticari sırların korunması kaydıyla ikinci fıkrada belirtilen durumlar dikkate alınarak açılacaktır. Mahkeme bu kararlara hem hâkim-savcıların hem vatandaşların internet/UYAP üzerinden erişimlerine imkân tanıyabilir, tarafların ticari faaliyette buldukları yerlerde yayımlanan yerel veya yurt genelinde makul seviyede satışı bulunan resmî ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede veyahut bir internet haber sitesinde ilan ettirebilir.

Sırların talep edilebileceği haller

MADDE 13- (1) Bu Kanun kapsamına giren sırlar;

a) Mahkemeler ile Cumhuriyet başsavcılıklarınca yürütülen tahkikat, kovuşturma ve soruşturmalarda,

b) Malî veya idari konularda Devlet adına yapılan denetim faaliyetlerinde,

c) Diğer kanunlarda gösterilen hallerde,

yazılı olarak talep edilebilir.

(2) Bu maddenin (b) ve (c) bentleri uyarınca sırların verilmesini talep eden kamu kurum veya kuruluşlarının, talep nedenini ve yetkisinin dayanağını bildirmesi zorunludur.

(3) Bu Kanun kapsamındaki sırların gizliliğine ilişkin karşılıklılık esası öngören uluslararası antlaşma hükümleri saklıdır.

GEREKÇE- Hüküm yargı ve denetim süreçlerinin etkili ve eksiksiz bir şekilde icra edilebilmesi adına ticari sırların hukuka uygun olarak yetkili merciler tarafından edinilmesi hususuna açıklık getirmektedir. Ayrıca sırların verilmesini talep eden kamu kurum veya kuruluşlarının, talep nedenini ve yetkisinin dayanağını bildirmesi zorunluluğu yetkinin kötüye kullanılmasını önleyerek sır taleplerinin gerekçeli ve şeffaf olmasını sağlamaktadır. Düzenleme, yasal bütünlüğü, hesap verebilirliği ve uluslararası iş birliğini gözeterek ticari sırlarla ilgili yargı ve denetim süreçlerinin kamu yararına uygun bir şekilde yönetilmesine olanak sağlamaktadır.

Sırların verilmesi yükümlülüğü

MADDE 14- (1) Bu Kanun kapsamında bulunan ticari sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

(2) Malî veya idari konularda yürütülen denetim faaliyetlerinde ise ticari sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, yapılan görevle doğrudan bağlantılı ve talebin amacıyla sınırlı olmak ve yürütülen faaliyet açısından zorunluluk bulunmak kaydıyla sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür.

GEREKÇE- Sırların verilmesi yükümlülüğünün düzenlendiği maddede ikili bir ayırım yapılmıştır. Buna göre, bu Kanun kapsamında bulunan sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, mahkemelere ve Cumhuriyet başsavcılıklarına, sır kapsamındaki bilgi ve belgeleri her halükârda vermekle yükümlüdür.

Mali ve idari konularda yapılan denetim faaliyetlerinde ise sırların sahipleri ve bu sırları ellerinde bulunduranlar, yapılan görevle doğrudan bağlantılı ve talebin amacıyla sınırlı ve yürütülen faaliyet açısından zorunlu bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

Ticari sırları saklama, kullanmama ve ifşa etmeme yükümlülüğü

MADDE 15- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri ve diğer kişiler, bu sırları kanunen yetkili mercilerden başkasına ifşa edemez, veremez ve kendisi veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanamazlar. Bu yükümlülük, bilgi ve belgelerin sır niteliği devam ettiği sürece görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(2) Bu Kanun kapsamında verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri, öğrendikleri veya talep ettikleri sırlarla ilgili bilgi ve belgelerin korunmasını sağlamak amacıyla her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

GEREKÇE- Maddenin ilk fıkrasında, Kanun kapsamındaki sırların ifşa edilmesinin önlenmesi amacıyla sır saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Buna göre, bu Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlilerinin ve diğer

kişilerin, bu sırları kanunen yetkili mercilerden başkasına açıklayamayacakları, veremeyecekleri ve kendisi veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanamayacakları belirtilmiş ve bu yükümlülüğün görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam edeceği hükme bağlanmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında, Kanun kapsamındaki sırların korunması amacıyla koruma yükümlülüğüne ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, Kanun kapsamında verilen sırları doğrudan ve dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri, öğrendikleri veya talep ettikleri sırlarla ilgili bilgi ve belgelerin korunmasını sağlamak amacıyla her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

Ceza hükümleri

MADDE 16- (1) Fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde;

a) Ticari sırrı hukuka aykırı olarak elde edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

b) Ticari sırrı hukuka aykırı olarak kullanan veya ifşa edenler iki yıldan dört yıla kadar hapis ve yirmi beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

c) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini bilen veya bilmesi gereken kişinin, bu sırrı ihlal edenden elde etmesi halinde iki yıldan dört yıla kadar hapis ve yirmi beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

ç) Ticari sırrın, doğrudan veya dolaylı olarak hukuka aykırı elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini bilen veya bilmesi gereken kişinin, bu sırrı kullanması veya ifşa etmesi halinde üç yıldan beş yıla kadar hapis ve otuz bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

d) İhlal eden ürünleri üreten, piyasaya sunan ya da bu amaçlarla ithal eden, ihraç eden veya depolayan kişiler, söz konusu ürünün ihlal eden ürün olduğunu biliyorsa ya da bilmesi gerekiyorsa bu durumda bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

e) 14 üncü madde uyarınca sırların verilmesi yükümlülüğüne aykırı davrananlar bir yıldan iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

f) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği elde ettiği ticari sırrı hukuka aykırı olarak kullanan veya ifşa edenler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 239 uncu maddesi hükümleri uyarınca cezalandırılır.

GEREKÇE- Ticari sırların korunması, modern iş dünyasında rekabet avantajını sağlamanın temel bir unsuru haline gelmiştir. Bu çerçevede, ticari sırların haksız olarak ele geçirilmesi, kullanılması, ifşa edilmesi, ticari sırların kanunen yetkili makamlara verilmemesi veya yetkili makamlarca alınan ticari sırların koruma yükümlülüğüne uyulmaması gibi fiillerin ciddi sonuçları olabilir. Bu nedenle, ticari sırların korunması için cezai yaptırımlar öngörülmesi doğaldır.

Madde içeriğinde belirtilen ceza hükümleri, ticari sırların korunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu hükümler, ticari sırların haksız olarak ele geçirilmesi, kullanılması veya ifşa edilmesi durumunda caydırıcı cezalar öngörmektedir. Ticari sırların korunmasına yönelik ihlallerin ciddiyetine göre farklı cezalar belirlenmiştir. Ayrıca, ticari sırların gizliliğini sağlamak için alınması gereken tedbirlerin ihmal edilmesi veya sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranılması durumlarında da cezai yaptırımlar öngörülmüştür.

Görevli ve yetkili mahkeme

MADDE 17- (1) Bu Kanunda düzenlenen ticari sırlara ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir hüküm bulunmadıkça asliye ticaret mahkemesidir.

(2) Yetkili mahkeme, aksine bir hüküm bulunmadıkça ticari sır sahibinin yerleşim yeri mahkemesidir.

(3) Bu Kanunun 16 ncı maddesinde düzenlenen suçlara ilişkin görevli ve yetkili mahkeme, 23/3/2005 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun ceza mahkemelerinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerine göre belirlenir.

GEREKÇE- Görev kuralları belirlenirken ilgili yasa hükmünün ait olduğu hukuk dalı ve genel hukuk sistemi içindeki yerinin incelenmesi gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İş Mahkemeleri Kanunu ve diğer ilgili düzenlemeler, tüm hukuk düzeni içindeki sistematik bakımdan değerlendirildiğinde, ticari işletmenin gayri maddi varlıkları ve kişilik haklarının korunmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Ticari sırların ticari işletmelerin faaliyetlerinin önemli bir parçası olması ve ticaret hayatının doğası gereği ticari sırların korunmasının önemli olmasıyla ilgilidir. Ticari sırlar, bir işletmenin rekabet üstünlüğünü sağlayan ve bu nedenle korunması gereken önemli bilgilerdir. Bu nedenle, ticari sırların korunmasıyla ilgili uyumsuzlukların etkin bir şekilde çözümlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Genel olarak rekabet yasağı kapsamındaki ticari sır kavramının, ihtisas sahibi mahkemelerce, mevcut piyasa şartları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 444 ilâ 447 nci maddelerini açıkça zikrederek rekabet yasağının mutlak ticari dava mahiyetinde olduğunu belirttiği değerlendirildiğinde işin Asliye Ticaret Mahkemesinde görülmesi hakkaniyete uygun düşecektir.

İşbu Kanunun 16 ncı maddesinde düzenlenen suçlara ilişkin görevli ve yetkili mahkemelerin belirlenmesinde, 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un ceza mahkemelerinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun görev ve yetkiye ilişkin hükümleri esas alınmıştır. Bu düzenleme ile soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi ve mahkemelerin yetki ve görevlerinin net bir şekilde belirlenmesi amaçlanmıştır.

Zamanaşımı

MADDE 18- (1) Bu Kanuna ilişkin talepler, ticari sır sahibinin ihlal eden kişiyi ve ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiğini, kullanıldığını veya ifşa edildiğini öğrenmesinden itibaren bir yıl, her halükârda hukuka aykırı olarak elde etme, kullanma veya ifşa eylemlerinin gerçekleşmesinden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

GEREKÇE- Maddede ticari sırlara ilişkin hukuka aykırı elde etme, kullanma ve ifşa etme fiilleri bir ve beş yıllık zamanaşımı sürelerine tabi kılınmıştır. 2016/943/AB sayılı Yönergede azami altı yıllık zamanaşımı süresi belirlenmiştir. Bu doğrultuda, kimi üye ülkeler yalnızca tek zamanaşımı süresi düzenlerken (Örneğin; Almanya Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun'un 13 üncü maddesi uyarınca altı yıl, Fransız Ticaret Kanunu'nun 152-2 nci maddesi uyarınca beş yıl), bazı ülkeler kısa ve uzun zamanaşımı süreleri düzenlemiştir (Örneğin; Avusturya Haksız Rekabet Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca altı ay ve üç yıl, Belçika İktisadi Kanunu'nun XI.342 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca beş yıl ve yirmi yıl).

Türk hukukunda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1420 nci maddesinde sigorta sözleşmelerinden doğan taleplere dair belirlenen altı yıllık zamanaşımı haricinde altı yıllık bir zamanaşımı süresi bulunmamaktadır. Bununla birlikte beş yıllık zamanaşımı süresi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 147 nci maddesi, 244 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, 270 inci maddesinin birinci fıkrası ve 478 inci maddesinde; 4271 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 966 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 101 inci maddesi, 285 inci maddesinin üçüncü fıkrası, 404 üncü maddesinin beşinci fıkrası, 512 nci maddesinin ikinci fıkrası, 560 ıncı maddesi ve 611 inci maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülmüş bir süredir. Özellikle beş yıllık zamanaşımına ilişkin genel hüküm niteliğindeki 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 147 nci maddesi, pek çok farklı hukuki ilişkiyi altı bent halinde barındırmaktadır. Bu nedenle, altı yıllık zamanaşımı süresi yerine Türk hukukunda çok daha yaygın olarak karşılaşılan beş yıllık zamanaşımı süresi tercih edilmiştir. Beş yıllık zamanaşımı süresi, hukuka aykırı elde etme, kullanma veya ifşa etme eylemlerinin gerçekleşmesinden itibaren başlar.

Hukuka aykırı elde etme, kullanma ve ifşa etme fiillerinin özel bir haksız fiil teşkil ettiği değerlendirilerek, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun genel olarak tüm haksız fiillere ilişkin 72 nci maddesinin birinci fıkrasında ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin 60 ıncı maddesinde olduğu gibi Kanundan doğan talepler ayrıca kısa süreli bir zamanaşımına tabi tutulmuştur. Bu süre, ticari sır sahibinin ticari sırrın hukuka aykırı olarak elde edildiği, kullanıldığı veya ifşa edildiğini ve ihlal eden kişiyi öğrendiği tarihten itibaren başlar.

Zamanaşımı süresinin hesaplanması, zamanaşımının durması, kesilmesi gibi hükümde özel olarak düzenlenmemiş hususlara ilişkin olarak genel hükümler uygulanır.

Yetki

MADDE 19- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

GEREKÇE- Maddede Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslara ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisi düzenlenerek, bu yetki müşterek olarak kullanılmak üzere Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı uhdesine bırakılmıştır.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

GEREKÇE- Kanunun yürürlük maddesidir.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

GEREKÇE- Kanunun yürütme maddesidir.